

దీనినిదాటరాదు. మీలోఒకరుపోయిదినిద్రపోవుచున్నదో
 మేలుకొని యున్నదో చూచిరండి, అనిచెప్పెను. అదివిని విపరీ
 తనిపుణుడు మెల్లమెల్లగాఅడుగులెత్తిపెట్టుచుచప్పుడుచేయక
 సన్నగాపాటుచున్న నీళ్ళవెంబడికిఁబోయి, రెండడుగులు ఎడఁ
 గలుగ నిలిచి, తాను చుట్టకాలుపుకొనుటకై తెచ్చికొన్న
 కొఱవికట్టెను నీళ్ళలోముంచెను. అంతట చుంయిమనుశబ్దము
 తోనీళ్లలోనుండి పొగయెగసెను. అదిగని వాడు అమ్మమ్మా!
 చచ్చితిఁజచ్చితి. అనికేకలువేయుచు జేతనున్న కొఱవికట్టెను
 సయితము ఒకతట్టు పాటవేసి ఎగిరిపడి గడగడవడకుచు
 మాటిమాటికి పడుచులేచుచు చాట చొంగఁగార్చుచు వచ్చి
 గురువుపాదములమీఁద సాగిలఁబడి, స్వామీ! మాతల్లి కడుపు
 న మరలఁబుట్టితి, మీపాదసేవాఫలమో నన్ను కడతేర్చినది.
 లేనిపక్షమున నింతమట్టుకు పరలోకమున పాతకాపునై యుం
 దును. ఔరావతా! ఎంతకూరజంతువే నీవు అని చెప్పుచు
 మూర్ఛపోయిపడి, అంతలోకళ తెలుసికొని, స్వామీ! గురుపరా
 నేను ముందే యీ యేటిచర్యలుకొన్ని కొన్ని వినియుండియు
 మీయాజ్ఞ మీరలేకపోయి, పోయినందుకు తగిన ఫలమును
 వెంటనే అనుభవించితిని. నీనిక్రొర్యమేమనిచెప్పుదును. నేను
 ఎప్పుడుగానేనిలుచుండిచేతిగట్టుపుల్లతోమెల్లగాతాకితిని. తా
 కగానే త్రాచుపామువలె బుస్సని బుస్కొట్టుచు నన్ను కఱవ
 పట్టెను. అంతట నేను కడగండ్ల మారికట్టెను కనుక ఒక్క
 యెగురెగిరి నాలుగుబారల దూరము ఇవతలపడి లేచి

వచ్చితిని. అట్లుచేయక కొంచెము నిదానించియున్న పక్షమున నన్ను అది అప్పుడే నోటవేసికొని యుండును. “మీపాదాల చలువచేత నాకు మంచిబుద్ధిపుట్టి తప్పించుకొని మీసన్నిధానమునకు వచ్చిచేరినాను.” అని చెప్పఁగా, గురువువీని నాయనా! దిగులుపడఁబోకు, నిన్ను గాలి భూతము సోకకుండ నేను విబూదిపెట్టెదను కాని కొంచెముఁదైర్యము తెచ్చికొని కూర్చుండుము. ఇది యేఱుదాఁటుటకు తగిన సమయముకాదు. ఇప్పుడు మేలుకొనియున్నది కనుక కొంచెము ఆయాసము తీర్చుకో! అంతలో ఏఱును నిద్రపోవును. పిమ్మట మనము మెల్లగా దాఁటి అవతలిగట్టునెక్కుదము. మనచేత నైనంతలో జాగ్రత్తతో ప్రవర్తింపఁగామీఁద దైవగతిచొప్పున జరగునది జరగును, అందుకుమనమేమిచేయఁగలము, అని వాని తనదగ్గఱకుచేరఁదీసియోదార్చుచుండెను. అప్పుడుఅజ్ఞానశిరోమణి గురువుతో నిట్లనియె.

అయ్యగారూ! ఈయేటియొక్క వంచకత్వమును క్రూరత్వమునుమాతాతగారు పలుమారుచెప్పఁగావినియున్నాను. ఒకానొకప్పుడు మామాతాత ఉప్పుబేరము చేయుచుండి తన పొత్తుబేరగానితోఁగూడ కొటారునకుఁబోయి రెండు గోనల ఉప్పుపట్టించి రెండు ఎనుబోతులమీఁద వేసికొని వచ్చుచుండఁగా, ఈయేఱుఱొమ్ములలోఁతునఁబాటుచుండెను. అది యెండకాలమయినందునను, యిక్కడికి వచ్చునంతలోమిక్కిలియెండయెక్కినందునను గోనెలు మోసికొని వచ్చిన పోతులు ఎండబెట్టకు సహింపక ఉప్పుగోనలతోఁగూడ ఏటిలోదిగినవి.

వాని వెంటనే మా తాతయు ఆయన పొత్తు బేరగాడును ఏటి లోదిగి ఎండవడఁదీఱఁ గొంతసేపు ఈఁదులాడి దున్నపోతుల ఒళ్లును గడిగి హానిని వెడలఁ దోలుకొని యీవలిదరికి వచ్చి చూతురుగదా! కుట్టినగోనెలు కుట్టినట్టేయుండ, వానిలోపలి యుప్పు ఒక కల్లయిన లేకుండ యేఱు మ్రింగివేసిన సంగతి తెలియవచ్చెను, అప్పుడు వారు, మనము గొప్ప అపదను తప్పించుకొంటిమి. ఈయుప్పుమన ప్రాణములను కాపాడెను, ఉప్పు మాత్రము లేనిపక్షమున ఈయేఱు మనలను అప్పుడేమ్రింగివేసియుండును. ఔరా యేతా! అని ముక్కు నిడుచుకొని తిన్నగా నిల్చునట్టి యింకొక అప్పుడు మనలోరవఱు ఈవృత్తాంతము విని “ఉసురుఉన్న ఉప్పమ్మకొని బ్రదుకవచ్చును” అను సామెత యింథువల్ల సేపుట్టెనని నిశ్చయించి, ఉప్పుపోయిననుపోసి ప్రాణములు తప్పించుకొని వచ్చినారు గదా! యని సంతోషించిరి.

అని అజ్ఞానశిరోమణి చెప్పగానే అచేతనతిలకుఁడు శిరః కంఠముచేయుచు లేచినిలువఁబడి, స్వామీ! నామనవికొంచెము విసుగుడు’ అని యిట్లనియె.

ఈ యేఱు అతి కపటస్వభావము గలది. ప్రత్యక్షమందే క్షణములు కప్పి దొంగిలించుటయందు దీనికంటెనేర్పుగలది మఱియొకటి లేదు. ఈ విషయము నాకును అనుభవ సిద్ధము నేను చిన్నవాడనుగా నున్నప్పుడు మాతండ్రి చక్కెర బేర కూడుచుండి, ఒకనాడు నాలుగుదున్నపోతులమీఁద నాలుగు కూటలచక్కెర వేసికొని నన్ను వెంటఁబెట్టుకుని యీదారిని

వచ్చెను. అప్పుడు ఈ యేటిలో మొలబంటిసీళ్ళు వాఱుచుం
డెను. అసీళ్ళకు వెఱవక పోతులతోఁగూడ సీళ్ళలో దిగితిమి.
అంతట పసివాఁడుగదా అని నన్ను ఈ యేఱు కడకాళ్లుపట్టి
లాగసాగెను. అది తెలిసి మానాయన నన్ను ఎత్తి భుజముల
మీఁద కూర్చుండఁ బెట్టుకొని మెల్లగా ఏఱుదాటెను. దున్న
పోతులుమాత్రము వానిస్వభావమువొప్పున మూఁపులమీఁది
గోనెలతోనే సీళ్ళలో పండుకొనిపోరలి పోరలి యీఁదులాడ
సాగెను. అయినను మానాయన వానిని స్వేచ్ఛగా నీదులాడ
నియ్యక నిమిష కాలములోనే సీళ్లుదాటఁ దోలుకొనివచ్చెను.
అంతజాగ్రత్తతో దాటివచ్చియు దరిచేరిచూడఁగా, గోనె
ల మూతులు కుట్టినవి కుట్టినట్టేయున్నవి. ఒక గోనెలోనైన
పట్టెఁడు చక్కెర కానము అదిచూచి మానాయనయీచక్కె
రయుండఁగా మనముమిగిలినాము, లేనియెడల అప్పుడే దీని
వారతఁ బడిపోదుము. అని చక్కెరపోవుటవల్ల వచ్చిన నష్టము
నుగూడ తలఁపక నన్ను బిలిచికొని సంతోషముతో యిల్లు
వచ్చిచేరెను.

అని అచేతనతలకుఁడు చెప్పినలుపఁగానే మూఢజనేం
ద్రుఁడు గురువుతో నిట్లనియె.

ఓగురురాయా! నా విజ్ఞాపనమును కొంచెము వినుఁడు.
ఈయేటివంచక త్వమును నేను ప్రత్యక్షముగాచూచియున్నాను
అయిదాఱునెలల క్రిందట నొకనాడు వంటచెఱకులకయి సీ
యేటి వెంబడి యడవికివచ్చియుంటిని. అప్పుడువంటచెఱకులు
ఏఱిప్రోగువేసి, దప్పిఁగోని, ఈయేటికివచ్చి దప్పిఁదీఱ నీరుత్రాగి

గట్టున చెట్టునీడను గూర్చుంటివి. ఆ సమయమునందు ఒక కుక్క ఒకమాంసఖండమును నోటఁబట్టుకొని నీ యేటిలో దిగెను, ఇది ఆకండను నాచుకోదలచి తనసీళ్ళలో, అంత కంటే గొప్పకండను కనఁబఱచెను. కుక్కయ్యామోసము తెలిసికోలేక సీళ్ళలోనికండను కవ్వుకొనుటకై నోటనున్నకండను జారవిడిచెను. ఏఱు ఆ రెండుకండలను తనలో నణఁచుకొనెను. అంతట కుక్క మొగమువేలవేసికొని ఊరుచేరఁబోయెను. ఇదంతయు కన్నులారఁజూచి, ఏటియొక్క నేర్పునకు ఆశ్చర్యపడుచు వంటచెఱకులు తీసికొని సాయంత్రాల్పమునకు మఠమువచ్చిచేరితిని.

అని మూఢజనేండుఁడుచెప్పి నిలుపఁగానే నిరక్షరకుఱ్ఱితానును తనయనుభవమునుబట్టి యేమో ఒక కథచేప్పటకు యత్నించెను, గాని ఇంతలో చిలచిలమని ధ్వనియొకటి వినరాఁగా. వారు అందఱును నిదియేమిచఫ్ఫడని ఏటివంక తిరిగిచూచిరి. అప్పుడు ఏటిగట్టునుండి గుఱ్ఱమునెక్కివచ్చు బాటసారియొక్కఁడువారికిఁ గనఁబడెను. ఆగుఱ్ఱపురౌతువచ్చునపుడు ఏటిలో గిఱకలబండిసీల్లే పాఱుచున్నందున గుఱ్ఱము నడుచువడికి ఆసీళ్ళునిల్లుమనియెగయుటను వారుచూచిరి. గుఱ్ఱము వచ్చురాకను అది యడుగులుపెట్టునపుడు కలుగుచప్పడును సీళ్లుగయుటనుచూచి విపరీతనిపుణుఁడు, ఓ చెడ్డ ఏతా! నీ గర్వమును అణఁగద్రొక్కుటకు ఈగుఱ్ఱమేసరి, సీపోకలు మా యెడఱి కొనసాగినట్లు గుఱ్ఱమునెడలకొనసాగునా? అట్లేకావలె, అనుచు, తక్కినశిష్యులతోఁ ఓయన్నలారా! గుఱ్ఱమువచ్చు

విధముచూచితిరా? దాని సహాయముచేత ఆతెరువరి యెంత నిర్భయముగ ఏఱుదాఁటెనోచూడుఁడు. అయ్యో! మనగురువులవారికి ఒకగుఱ్ఱమున్నయెడల ఆగుఱ్ఱమునేక్కి వారును వారిని ఆశ్రయించుకొని మనమును అనాయాసముగా నెప్పుడో యేఱుదాఁటిపోయి యుండవచ్చునే? కొంచెమునకు ప్రాలుమాలి ప్యర్థముగా ఈ యేటిగట్టున పడియున్నాముగదా! కానిండు, ఇక ఊరక ఉండరాదు. మనము మఠముచేరఁగానే నెట్లయిన తగుపాటిగుఱ్ఱము నొకదానిని సంపాదింప యత్నింపవలెను అని చెప్పెను. ఆమాటలువిని సరిసరి మంచి ఉపాయమును ఆలోచించితిని, అని వానిని అందఱును శ్లాఘించి, ఒక్కటిగా గురువునుతప్పక గుఱ్ఱమునుదీసికోండి, తీసికోకపోతిరా! మనగతియింతే, అనినిర్భంధింపసాగిరి. అందులకు ఆయనయేమిఁతోచక ఏదోఒకవిధముగా ఈయాత్రపూర్తిచేసికొని మఠముచేరినంతట గుఱ్ఱమును తీసికొను విషయమయిఆలోచింతము ప్రస్తుతము ఏఱుదాటుటకునూర్గమేమో విచారింపుఁడు అనిచెప్పెను. అనఁగా నిరక్షరకుఁడీ, స్వామీ! అదియుమీభారమే. మీకంటెవిధినిషేధములునిర్ణయింపఁజాలినవారు ఇందులో నెవరుఅనఁగా, గురువు విపరీతనిపుణునిజూచి, నాయనా! మనలో నీకంటె ధీరుఁడొకఁడైనను కానము. మెల్లగాపోయి మునుపటివలెనే ఏఱుమేలుకొనియున్నదో నిద్రపోవుచున్నదో పరీక్షించి తెలిసికొనిరా? అని మంఠలిం చెను. వాఁడు అందుకు నేనేనా పాలుపడ్డవాఁడను, అని నుసులుచు లేచిమెల్లమెల్లగానీళ్లదగ్గఱకుపోయి, ఆ మెంబడిపడియున్న

మునుపటి కొఱవకట్టెతోనే నీళ్ళనుముట్టెను. అప్పుడు అది చల్లారియుండెనుగనుక మునుపటివలెచుండునునక నిశ్శబ్దముగా నుండెను. అంత వాడుమహాసంతోషముతో గురువువద్దకువచ్చి, “స్వామీ! ఇదిమంచినమయము. ఏఱు ఒళ్లు తెలియక నిద్రపోవుచున్నది. అదిమేలుకొనకుండ నిశ్శబ్దముగా రండి, కాలుచేయి కదలింపజోకుండు, నోరెత్తి మాటలాడకుండు.” అని రహస్యముగా చెప్పెను. గురువు సరే మంచిపనే ఏఱు మేలుకోకముందే దాటిపోదము రండి అని ముందుకదలెను వెంటనే శిష్యులును కదలిరి. నీళ్ళచేరువకుపోగానే గురువు రహస్యముగా ‘శబ్దము శబ్దము’ గుక్కుమిక్కుమనజోకుడు. కాళ్ళు తాకిన నదిమేలుకొనునేమో అడుగుమెల్లగా పెట్టుండు. అదియెచ్చరిక పడిమేలుకొనెనా మనప్రాణములుదక్కవు. అని శిష్యులకు హెచ్చరికచేసి చెప్పుచు అడుగెత్తిపెట్టినప్పుడెల్ల నిద్రానించిపెట్టుచు తిన్నగా ఏఱు దాటెను. శిష్యులును ఇట్లే దాటిరి. అందరు ‘గట్టెక్కగానే వెనుకవచ్చుచున్న మూఢజనేంద్రుండు పెద్దగండముగడచితిమి అనుచుతనకుముందువారిని తన్నుగలుపుకొనక యెంచిఅయిదుగురే లెక్కకు వచ్చినందున, అయ్యో! చెడితిమిచెడితిమి. మనలో ఒకనిని ఈయేఱుక బళించెను, ఇంకయేమిగతి. అని తొమ్ముమోందుకొనుచు పెద్దపెట్టున నేడువసాగెను. అంతట ముందుపోవుచున్నవారు వెనుకకుమరలి వానినికట్టుకొని యేడువసాగిరి. ఇట్లు కొంతసేపువడ్చి, పిమ్మట ఒకరినొకరు నూటడించుకొనుచు ఏడ్వలుచాలించిరి. అప్పుడు గురువుయింకొకఁడూరి యెంచి

మాతము, అని శిష్యులను అయిదుగురిని వరుసగా నిలువఁ బెట్టి తన్నుఁ జేర్చుకొనకయే యెంచి, మూఢజనేంద్రుఁడు చెప్పినదే సరియనెను. అంతటితో సరిపెట్టుకొనక ప్రతిశిష్యుఁ డును ఆచొప్పననే యెంచి యెంచి, ఆటవవాఁడు పలానివాఁ డని తెలిసికోలేక, తమలో నొకనిని ఆయేఱుమ్రుంగినదే వా స్తవమని నిశ్చయించుకొని, కుయ్యో మొట్టో యని యంగ లార్చుచు, 'ఓపాడు ఏతా! నీ వంటిక్రూరులెవరు? నిన్ను చల్లనిదానివని నమ్మి మావలెయెందరు చెడిరోకదా! యెంత పాపభీతి లేనిదానివే? లోకములోని సజ్జనులందఱు భక్తి యుక్తులై సేవింపఁగా వర్తించుఫట్టి పరమానంద గురువుల లలో నొకనిని వాతవేసికొంటివిగదే! నిన్నేమనవచ్చు, ఓ గోముఖవ్యాఘ్రమా! నీపొడవుపాడై నేలఁగలయదా, నీ యూట యడుగంటదా, నీపొంగు క్రుంగదా, నీపేరు పెన్నలోఁ గలయ, నీకడుపు డుక, నీనీళ్ళు నిర్మూలముగాను, ఇంత పనికి . పాలుపడినదానవిక నెంతపనికైన వెనుదీయుదు వటే, పాపజాతీ!' అని పిట్టశాపములు పెట్టుచు, మెటికలు విఱచుచు, గ్రుడ్లు ఱుముచు ఏటిని తిట్టితిట్టి యలసి, తలలు వ్రేలవేసికొని దారిలోఁ గూర్చుండి చింతించుచుండిరి కాని, ఒకరైనను తమ తెలివిలేమిని తెలిసికొని తమలో నొకఁడు లేకకురామికి కారణము సూహించినవారు కారైరి.

ఆ సమయమునందు బుద్ధిమంతుఁడయిన ఒక బాట సారి, దారినిబోవుచు వీరినిజూచి, వీరి విచారమునకుఁ కారణ మును అడిగి తెలిసికొని, యీ మూఢులను తిక్కఁదెలియ

మోఁదిపంపుట మంచెదని నిశ్చయించి, 'అయ్యో! పాపము పాపిష్టియేఱు మీకు రారాని యిక్కట్టువచ్చుటకు హేతు భూత మయ్యెనా? అయిన నేమాయెను విచారపడకుండు. మీచింత దీర్చుటకు నాకు శక్తిగలదు. నేను సకల మంత్ర వేత్తయైన యొక బైరాగి నాశ్రయించి, ఆయన యనుగ్రహమువల్ల ఒకమహామంత్రమును నేర్చికొంటిని, అది యమ లోకమునకుఁబోయిన ప్రాణులనైన తెచ్చి యెదుట నిలపఁ గలదు. అందులకుఁ దగిన బహుమతి మాత్రము మీ రియ్యవలెను. అనఁగానే పరమానందగురువు పథమకాపంద భరితుఁడై, ఓ మహానుభావా! నీవే మాపాలిటి భాగ్యదేవ తవు. కొండంత దేవరకు కొండంతపత్రిఁ బెట్టువారెవరు? "చంద్రునకునూలిపోగు" అన్నట్టు మాశక్తికొలఁదిని నిన్నుఁ బూజింపఁగలము. సముఖమున రాయభారమేమి మేము ఇంటినుండి వచ్చునపుడు దారిబత్తెమునకై చెరియొక మాడ తెచ్చుకొనియున్నాము. అది యల్లె నీచేత పెట్టుమన్న పెట్టె దము. మమ్ము అనుగ్రహించి ఏటిచాలయిన నాశిష్యుని రప్పించి మాలోగలిపి పుణ్యము గట్టుకొనుము, అని వేడు కొనెను. ఆమాటలు బాటసారివిని, "నడిమి తేరగాఁడు చిన పాపి మగఁడు" అన్నట్టు నేను వీరికి ఘహామాంత్రికుఁడనై తి నని తనలోఁ దాననుకొనుచు చేతఁబట్టుకొనియున్న బెత్త మును ఆ గురుశిష్యులకుఁజూపి, ఆమంత్రము దీనిలోఁఆవాహన చేయఁబడియున్నది. మీరందఱు వరుసగా నిలువఁబడి యిం దుతో నొక్కొక్కదెబ్బఁ దీసికొని నేను పలానివాడను అని

చెప్పచు క్రమముగా లెక్కపెట్టుకొనుడు. కడపట ఏటి పాలయినవాడు తనంతటవచ్చి చేరుకొనును” అని చెప్పి, అందుకు వారు సమ్మతింపఁగా, మొట్టమొదట గురువువీపున బెత్తముతో ఒక పెట్టు పెట్టెను. ఆ పెట్టు దీసికొని, అబ్బబ్బ! నేను పరమానందగురువును అనిచెప్పచు ఒకఁడు అనిలెక్క పెట్టుకొని కొంచె మీ వలికివచ్చెను. అటుపిమ్మట గ్రమముగా శిష్యులయిదుగురును ఒక్కొక్క దెబ్బదీసికొని, నేను అజ్ఞానశిరోమణిని, నేను అచేతనతిలకుఁడను, నేను నిరక్షర కుక్షిని, నేను విపరీతనిపుఁడను, నేనుమూఢ జనేంద్రుఁడను అని చెప్పచు యివతలికివచ్చుచుఁగా గురువు యిద్దరు ముగ్గురు నలుగురు అయిదుగురు ఆర్థురు అని లెక్కపెట్టుకొనుచు వచ్చి ఆర్థురును సరిపోఁగా, బాటసారిని మిక్కిలి క్లాఘించి వానికి ఒప్పుకొన్న చొప్పున ఆరు మాడలును సమర్పించి పంపించెను. వాడు ఈ మహామూఢులు నాచేత దెబ్బలుతిని మీఁది మిక్కిలి నాకు తేటకు ఆరుమాడలు రొక్కముగూడ దారవోసిరి. అనితనలో నవ్వుకొనుచు తనదారి పట్టుకొని పోయెను.

పరమానందగురువు శిష్యులతోఁగూడ దేశయాత్ర చేసి కొన్నాళ్ళకు మఠమునకుఁబోయి చేరెను.

రెండవది

గుఱ్ఱపు గ్రుడ్డును తెచ్చినకథ.

మఠముచేరిన పిమ్మట పరమానందగురువు తన్ను చూడవచ్చిన వారితోనెల్ల తన తో వృత్తాంతమునుచెప్పచు

తాము ఏఱుదాఁటినపుడు సంభవించిన ఆపదనుగూర్చి విచారించుచునుండెను. అప్పుడు ఆ మఠములో ప్రాచీననిఁ జేయుచున్న ముసలిది గురువునుజూచి అయ్యా మీరు మోసపోతిరి. ఆ తేరగాఁడు మిమ్ము మోసపుచ్చి మీచేత రూక నాచుకొనిపోయెను. లెక్కపెట్టుకొనునపుడు తన్నుఁగాని, తనయెదుటి వానినిగాని విడిచి లెక్కపెట్టుకొన్నయెడల ఒకడు తగ్గిపోవును. మీరు అట్లుచేయుటచేతనే మోసము వచ్చినది. ఇక నిటువంటి మోసమురాకుండ నొక ఉపాయము చెప్పెదను వినుఁడు. నేను చిన్నదాననుగా నున్నప్పుడు నా యీడు పడుచులతోఁగూడ ఒక అడవిలో వంటచెఱుకు లేరుకొని రాఁబోతిమి. అప్పుడు తలా ఒకతట్టు చీలిపోయి మరలకలిసికొనునప్పుడు అందఱువచ్చిరా లేదా? అని తెలిసికొనుటకై, అక్కడక్కడ పడియున్న పేడకట్లు కొన్ని తెచ్చి వరుసగా ముద్దలుచేసిపెట్టి, అందరు బోరగిలఁజండుకొని ఆపేడ ముద్దలలో ముక్కులుఅద్ది, ముక్కు గురుతులు గల పేడముద్దలన్ని యెంచుకొని అంధ్రువచ్చి చేరినసంగతి తెలిసికొని నిర్విచారముగా ఇండ్లువచ్చి చేరితిమి. ఇకమీఁద మీరును అట్లుచేసి లెక్కతప్పక యెంచుకొని నెమ్మదిగారండు, అనిచెప్పెను.

అదివిని పరమానందగురువు ముసలిదాని బుద్ధికుశలతకు మెచ్చికొని, ఈ యవ్వచెప్పినది మంచి యుపాయము. ఇంతమాత్రపు డబ్బుపోకడలేనియొక్క మనకుఁదోచకపోయెను. అందుకు అప్పుడు ఏమిచేయవచ్చును? వెనుకఁ

జింతించుట వెఱ్ఱితనము. అని గురువు చెప్పగానే శిష్యులు మీరు నెలవిచ్చినది సరే, ఏది యెట్లున్నను మనకు ఒక గుట్టము ఉండుట మంచిది, అది ఉన్నపక్షమువ ఏ తొందరలును గలుగవు, కనుక ఏవిధముననైన గుట్టమును సంపాదించయత్నింపుడు, అనియేకవాక్యముగా చెప్పిరి, అందుకు గురువు గుట్టపువెల యెంతయుండును, అదివిచారించిచెప్పడు, పిమ్మట దానినిగుఱించి యోచించెదను, అనిచెప్పి, వారు నూటునూటయేబది వరహాలు పట్టును అనగా అంత మొత్తము మనవద్దలేదు, గుట్టము మనకు లభింపనుజాలదు, మీరుఇక ఆయాలోచనమానుకొనుడనిచెప్పియూరకుండెను.

అటుపిమ్మట నొకనాడు మఠములోనున్న పాడియావు మేయఁబోయి వాడుకచొప్పున మాపటివేళకు ఇంటికిరాక పోగా, గురువు శిష్యులను దానిని వెదుకఁబంపెను, వారు చుట్టుపట్టు తోటలలోను, దొడ్లలోను వెదకి ఎక్కడను గానక ఆర్థరాత్రమునకు వచ్చి మఠముఁజేరిరి. మరునాడు ఇరుగుపొరుగు గ్రామములలో వెదకిరమ్మని ఆజ్ఞానశిరోమణిని గురువుపంపెను. వాడు మఠమునుండి బయలుదేటి రెండు మూడు దినములదాక చుట్టుపట్ల ఊళ్లన్నియుఁ దిరిగి వెదకి ఆవుపోబడి తెలిసికోలేక వెదకినమట్టుకు చాలును. 'ఇప్పటికి దొరకనిది ఇకనా దొరకపోవుచున్నది' - అని యెంచుకొని మూడవనాటి సాయంకాలమునకు మఠమువచ్చిచేరి, గురువు పాదములు తలసోక సాగిలఁబడి, స్వామి! నేను ఎంతో దూరము వెదకినాను ఆవుపోబడే తెలియలేదు. అయినను

ప్రయాసమునకుఁ దగిన ఫల మేమో లేకపోలేదు. కొంచెపు వెలకే గుట్టము దొఱకు మార్గ మొకటి కలిగెను. అని చెప్పఁగా, గురువు ఎల్లెట్లు గుట్టమా, కొంచెపువెలకు దొరుకునా? ఏదీ ఆ వృత్తాంతముకొంచెముగఁజెప్పుము. తని తమ కముతో అడిగెను. అంతట ఆజ్ఞానశిరోమణి తాను ఒకానొకయూరి చెరువుకట్టమీఁద మెండుగాఁగాఁచియుండిన బూడిదగుమ్మడికాయలను జూచి గుట్టపుగ్రుడ్డు అనుకొన్న వృత్తాంతము నిట్లుఁ జెప్పనారంభించెను, అయ్యగారూ! నేను మన ఆవునువెదక, నూరూరు పల్లెపల్లె యడవియడవి తిరుగువాడను ఒక యూరివెంబడి పెద్దచెలుపునుజూచితిని. ఆచెలుపుకట్టమీఁద నాలుగైదు ఆడుగుట్టములు మేయుచుండెను. వానిని జూచుచు చెలుపుకట్టమీఁదనే మఱికొంత దూరముపోగా, ఆకట్టమీఁద నొకచోట సున్నముఁబూసిన గుండుతాళ్లుతెచ్చి అంతటపఱిపినట్లు కనఁబడెను. ఈయిసుక భూమిలో ఇన్నితాళ్లు నివరు తెచ్చివేసిరో, ఇవియు చిన్నవిగాక పెద్దపెద్దవిగానున్నవేయని ఆలోచించుచు వానిదగ్గఱకు పోయి చూచునపుడు అవి గ్రుడ్లనితోచినది. వానికి కావలయున్న సంసారినొకనినిజూచి, ఓ పుణ్యవంతుఁడా! ఇవియేమిటివి గుట్టపుగ్రుడ్లా? అనియడిగితిని. వాడు అవును-ఇవి గుట్టపుగ్రుడ్లే అని చెప్పెను. అంతట నేను మన మనోభీష్టము నెఱవేరునట్టికాలము వచ్చెనని ఇవి ఒక్కొక్కటి ఎంతకిత్తురుఅని అడిగితిని. వాడు ఇవి ఒక్కొక్కటి నాలుగువరహాలు యదువరహాలు వెలగలవిగా నుండును. చక్కగాఁ తేటిసగ్రుడ్డు

అయినపక్షమున పదివరహాలకు తగ్గదు అని చెప్పెను. కనుక నిది మంచినమయము. అప్పుడే మనము జాగ్రత్తపడి ఒక గుడ్డును తెచ్చుకొంటిమా? అది మనచేతనేపొదిగి పెద్ద జేయబడి మనకు అణగియుండును. అని అజ్ఞానశిరోమణి చెప్పగా వినిహరించి గురువును అచేతనతిలకుడు, మొదలైన తక్కినశిష్యులును సరియని యెప్పుకొనిరి. మఱునాడు గురువు తాను బహుదినములుగాఁ గూడఁబెట్టిన అయిదువరహాలు అజ్ఞానశిరోమణిచేతికిచ్చి వానికి తోడుగా నిరక్షరకుక్షిని పొమ్మని ప్రయాణముఁజేసెను. ఆయిద్దఱును ప్రయాణమై బయలుదేఱఁబోవునప్పుడు మూఢజనేంద్రుఁడు తనకుఁ గలిగినశంకను నివర్తిచేసికొందలఁచి, గురువుతో స్వామి! మీరుచేయుయత్నము మనకు సుఖకరముగా నుండునని నాకుతోచలేదు. ఇప్పుడు మనవారుపోయి మంచి ఉత్తమ జాతిగుట్టపుగుడ్డు తేనేనిండ్లుఅదిమిక్కిలి ప్రయాసపడి పొదుఁగక పిల్లకానేర్చునా మనలో దానిని పొదిగిపిల్లచేయువారెవరు, పదికోళ్ళనైనతెచ్చి పొదుఁగవిడువవచ్చునన్న అవి పక్షి జాతిలోఁ జేరినవి, గుట్టము మృగజాతి ఇందుకు ఏమిచేయవచ్చును? నిశ్చయింపుఁడు అని మందలింపఁగా తక్కినవారికిని అదేశంక పుట్టి యేమియుఁదోచక కొంతసేపుచిత్రపుప్రతిమల పలె కదలక మెదలకకూర్చుండి మిణకరించుచుండిరి. పిమ్మట గురువు ఒకవిధముగా తనతో నిర్ధారణఁజేసికొని తనయెదుట బ్రహ్మలోకపర్యంతము విచారించుచుఁ గూర్చున్న శిష్యులు ముగ్గురిని బిలిచినాకొకయుక్తితోఁచినది. ఏమనగా, మనతో

నెవరై న నొకరు అదిపనిగాఁగూర్చుండి ఆగ్రుడ్డుకు పొదుంగ వలసినది. అంతకంటె ఉపాయమేమియుఁ గానముఅనఁగానే వారుముగ్గురును అది యెట్లు సరిపడును ఒక్కొక్కరుగాఁ దమకుఁగల నిర్బంధపుపనులను వివరింపసాగిరి. అందుమూడజ నేంద్రుడు ప్రతిదినము తెల్లవారి లేచి ఏటికిపోయి బహిశ్శంకఁ దీర్చికొని పండ్లుతోముకొని మొగముకడుగుకొని ధోవతులు ఉడుకుకొని స్నానముచేసి అప్పటికి ఉచితములైన అనుష్ఠాన ములన్ని యథావిధిగాఁ జేసికొని వంటకు స్నానపానములకు కావలసిన జలము తెచ్చియిచ్చుటకును అడవికిబోయివంటచేఱు కులు తెచ్చియిచ్చుటకును నాకు ప్రోద్దుచాలకయున్నదే నేను గ్రుడ్డుపొదుగుటకు యెప్పుడు, అనెను. అంతట నిరక్షరకుక్షి స్వామీ! నాకుగలపని అందఱకు స్పష్టముగా తెలియుచునే యున్నది. ప్రోద్దున స్నానముచేసి వంటశాలఁ బ్రవేశించితి నా ప్రోద్దుగ్రుంకిన రెండుజాములవఱకు ప్రోయివిడిచి యీవల తాను తీఱదు. బహువిధముల క్షారలు కలవంటకములువండను వింతవింత పిండివంటలు చేయను వచ్చెడివారినిపోవువారిని విచారించి ఆకులువేసి అన్నములువడ్డింపను చన్నీళ్ళలోస్నానము చేయలేనివారికి వేన్నీళ్లు కాచియియ్యను సహాయపడువారు లేక నేను పడునట్టివిసుగు చెప్పినదీఱదు. ఇట్లుండగా నేనెప్పుడు గ్రుడ్డుపొదుగుదును అనఁగా విపరీతనిపుణుఁడులేచి చేతులు జోడించుకొని గురువునకు ఎదురుగా నిలువబడి స్వామీ! తెల్లవాఱకమునుపే నిద్రలేచి ఏటికిబోయి శంకర్తారీఁజేసికొని తుమ్మచెట్టువెదకి పుల్ల విఱుచుకొనిపోచ్చి

దంతథావనముచేసికొని పుక్కిలించియుమిసి మొగముకడుగు
కొని పిమ్మట క్రమముగానన్ని యనుష్ఠానములుతీర్చికొని
అందుండి పూఁదోటలకుఁబోయి అన్ని తోటలును క్రమముగా
తిరిగి మంచి మొగ్గలుగా ఏటికోసికొని పరిశుద్ధముగా తీసికొని
మఠమునకువచ్చి నరాలుగ్రుచ్చి గంధముతీసియుంచి అనేక
విగ్రహములకును సాలగ్రామములకును క్రమముగా అభిషేక
ములుచేసి గంధపుష్పధూపదీపాదులతోడ దేవతార్చనముఁ
జేయ మీకుఁదోడుపడుటకు నాకు నిత్యకృత్యముగానున్నదే
నేను గ్రుడ్డునుపొదుఁగుట యెట్లు అనిచెప్పి, ఇందుమీఁద మీ
యోచనయేమి అనియడిగెను. గురువు ఏమియోచనయు
న్నది మీవలెనే గ్రుడ్డు తేబోయినవారికిని తీరని పనులు
ఉన్నట్లులున్నవి. ఒకడు వచ్చుచుఁబోవుచుండు పెద్దమనుష్యు
లను విచారింపను, వాడు అడిగిన విషయములకు ప్రత్యుత్తర
ములుచెప్పను, నడుమనడుమ పొసఁగిన వివాదములు తీర్చును
ప్రొద్దుచాలక తడఁబడుచుండును. మఱియొకఁడు సంతకు చావ
డికి పోయిరాను, నాకు దేనికైన పిలిచినపనికి పలుకను నుండ
వలసినయున్నది. ఉన్నతావునుండి కదలక వచ్చినవారితో
మాటలాడుచుండుటతప్ప మఱియేమి పనిలేనివాడను నేనుగా
నేర్పడుచున్నాను, కనుకఁ తెల్లవాటిలేచి అనుష్ఠానముఁదీర్చి
కొనికాఁగానే ఆ గ్రుడ్డును ఒడిలోనుంచుకొని దుప్పటితో
కప్పియు, వెచ్చలుగ తొమ్మననఁచిపెట్టుకొనియు జాగ్రత్త
తోనే ఆగ్రుడ్డునుపొదిగి పిల్లనుజేసెదను, ప్రయాణపడక
పోయిన మంచిగుఱ్ఱము ఎట్లుకలుగును. ఎట్లయిన పడవలసిన

పాటు పడక తీరదుగదా! అనఁగా, శిష్యులు సరి సరి యచిరి.

ఇట్లు మఠములోనే గుట్టపుగ్రుడ్డును పొదుగుటకుఁగల సాధక బాధకముల విచారించి నిర్ధారణచేసికొనిరాత్రి చంద్రోదయముకాఁగానే మఠమునుండిబయలుదేరి పోయిన శిష్యులు ఇరువురును మఠమునకు రెండున్నర ఆమడలదూరముననున్న చెఱువుకట్టమీఁదికి సూర్యోదయమై నాలుగుగడియలప్రొద్దే క్కునంతలో దారితప్పకుండపోయి చేరి ఆబూడిదగుమ్మడికాయలనుజూచి చాలహర్షించి, ఆసంసారివచ్చునంతవఱకుఅక్కడనేకాచియుండిరి, వాఁడురాగానే ఓపుణ్యాత్ముడా! నేనుకొంచెముసేపునుండి కాపెట్టుకొని యున్నాము. మాగురువులకు మంచిజాతిగుభముదొరకక ఒకగ్రుడ్డును నీయొద్దనుండి కొనుక్కొనిపోవలెనని వచ్చినాము. మాయందు దయయుంచి మంచిదిగా నొకగ్రుడ్డుచూచి కొంచెపు వెలకేయిప్పించవలెను అనిపలికిరి. వాఁడు వీరి మూఢత్వమునకు తనలో నవ్వుకొనుచు, అయ్యాముందే మీరు కొంచెపు వెలకేయిమ్మనుచున్నారే! యీయు త్తమజాతిగుట్టపుగ్రుడ్లకు తగుపాటివెల మీరియ్యఁగలరా? మంచిదిగా కావలసినపక్షమున ఒక్కొక్కటి మూడువదివరహాలకు తగ్గదే అనఁగా, అజ్ఞానశిరోమణి, పోసయ్యాపో-ఇవి అయిదేసివరహాలకు ఒక్కొక్కటియని ముందే వెలనిష్కర్ష చేసియుండిఁడిరికిపోయివరాలు తేచ్చునంతలోనిన్నీ సాధనబేరాలా? బాగుగా ఆమేరకు అయిదువరహాలుపుచ్చుకొని ఒకమంచిగ్రుడ్డునుమాకు ఇచ్చివేయుము. ఇందులో నూతాడ్లుచెడిపోవు. ఈసాత్తోపరమానందగురువులది. లేనిపోని

ఆశలు పెట్టికొని అధికముగాపుచ్చుకొన్ననుదక్కదు. అనఁగా వాడు మితిమీరివచ్చుచున్న నవ్వునులోపలఆఁపలేక పకపకలాడుచు అయ్యా ఆలాగా మీరు మిగులగొప్పవారని తోచుచున్నది. మీరిచ్చునిదే నూఱువరాలుగాని మీయిష్టముచొప్పున అయిదువరహాలిచ్చి ఈగ్రుడ్లలో మీమనసువచ్చిన దానినిమీరు తీసికొనిపోండు. ఇంతనయముగానే నిచ్చిన వర్తమాపముమాత్రము ఎవరితోఁ జెప్పఁజూకుండు అని పది గొప్పకాయలను కోసికొనివచ్చి వారిముందర దొర్లించెను అంతట వారుమిక్కిలిసంతోషించి తాము తెచ్చిన వరహాలు వానిచేతఁ బడవేసి వానిలో పెద్దకాయ యొకటి యెత్తుకొని యందుండి బయలుదేరిరి. అప్పుడు నిరక్షరకుఁడీ ఆగుజుపుగ్రుడ్డును తలమీఁదపదిలముగాఁబెట్టుకొని నడవసాగెను. అజ్ఞానశిరోమణి వానికి ముందు దారిచూపుచు నడచెను. అట్లుబయలుదేరి పోవునపుడు నిరక్షరకుఁడీ, ఓచెలికాఁడా! మనభాగ్యమే. భాగ్యము “ఈతగింజ యిచ్చితాటిగింజలాగును” అనుమాట మనయెడ సార్థకమాయెను. లేనియెడ యిటువంటిగ్రుడ్డు నింత సులభక్రయమునకు ఎవరికిలభించును. మనగురువులవాడుమహా తపస్సంపన్నులుగనుక వారితపస్సేయిట్లుఫలించినది. అనఁగా విని, అచేతనతిలకుండు, అందుకు సందేహమేమి? “చేసికొన్న వారికిచేసికొన్నంతమహాదేవా” అన్నట్లు ఎవరికిని మంచిసెబ్బరలు ఫలకాలములోనేగాని మొట్టమొదట తెలియఁబడవు. మనకు దీనివల్ల విశేషలాభముమాత్రము కాదు. మంచి పుణ్యముకూడ గలుగును. లోకమునందు పెద్దలశుశ్రూష

వలన పుణ్యముకలుగును. ఆ పుణ్యమువల్ల సుఖముకలుగును. సుఖమువల్ల ప్రాణులందు ఆదరము కలుగును, దానివలన మంచికీర్తికలుగును. అని పెద్దలు చెప్పుదురు. కాబట్టి మనకు సర్వవిధముల నీ గ్రుడ్డును కొనిపోవుట మేలేగాని మఱి యొకటికాదు. ముందుమాతండ్రి యెంతోకాల మెన్నెన్నో వ్రతములు అతినిష్ఠతో ఆచరింపఁగాగదా నావంటి సత్పుత్రునిఁగని ఆనందించినాఁడా. అనఁగా నిరక్షరకుక్షి, ఔనాను 'విత్రాకటి వేసిన చెట్టాకటి మొలచునా? 'మేలుచేసినవారికి మేలుకలుగును, కీడుచేసినవారికి కీడకలుగును. అని నీ విధముగా వీరుముచ్చటలాడుకొన్తుచు అడవినడిమిదారినిబడి పోవునపుడు ఒకచోట మిక్కిలి వ్రేలుచున్న వాలుగొమ్మలుగల ఒకచింతచెట్టుక్రిందుగా దూరిపోవలసివచ్చెను. అందులకై కొంచెముతలవంపఁగా నిరక్షరకుక్షి పదిలగా నెత్తి నుంచుకొనివచ్చుచున్న గుఱ్ఱపు గ్రుడ్డు దొర్లి దారివెంబడి జేబుకొని యున్న పొదలోబడి పగిలెను. అందులకు ఆపొదలో నొదిగి యున్న కుందేలు అదిరిపడిలేచి పరుగెత్తసాగెను.

అంతట వారిద్దఱును చంకలు తట్టుకొనుచు అదిగో గ్రుడ్డు పగిలెను. పిల్లలేచి పారుచున్నది చూడు. దీనిని తఱిమి పట్టుకొని పోవలెఁగాని విడిచిపోరాదు. రారమ్మని ఒకరినొకరు పిలుచుకొనుచు దానిన్నివెంబడించి తరుమపాగిరి. అట్లు తరుముకొని వారిరువురు నిదిమిట్ట యిదిపల్లము ఇదిచెట్టు ఇదిగుట్ట అనిచూడక కట్టుబట్టలు పరికకంప పుట్టలలో తగులుకొని బాలెలు బాలెలుగాఁ జిన్నిగిపోవుచున్నను

ఎండినకట్టమోట్లు తాకి తోళ్లులేచిపోయిన కాళ్ళలో సూది గ్రుచ్చు నెడములేక ముండ్లడుచుకొన్నను, పెద్దపెద్ద ముండ్ల మండలు గీటుకొని మేనిచర్మముఁజీలి నెత్తురు ధారలుధారలు గాఁ గారుచున్నను లక్ష్యముచేయక వెనుకముందుచూడక పారిపారిడస్సి, గుండెలు కొట్టుకాడగా అడుగులుతడఁబడఁ గా చెవులుగింగురుమనఁగాపరుగె త్తలేక ఒకచోటచదికిలఁబడి తాము గుఱపుపిల్లయని తలఁచిన కుండేలుపోయిన పోకడ గానలేక, ఎట్లయివ ఆగుఱపు పిల్లనుపట్టుకొని పోవుట మంచి దనీ మరలకొంచెము ఓపిక కలుగఁజేసికొని లేచి మెల్లమెల్లగా చెట్టుచెట్టు పుట్టపుట్ట చొచ్చి చూచుచు సాయంకాలముదాక అడవులన్ని తిరిగితిరిగి, తుదకువిసుకుపుట్టి మఠముదారిఁ బట్టి, 'అబ్బబ్బా అమ్మమ్మా' అనుచు ఔరా! గుఱపు గ్రుడ్డా ఎంత చేసితివేటినుచు, స్వామి గురురాయా! మీపాదారవిందములను జేర్చుకోరయ్యా, అనుచు, ప్రొద్దుగ్రుంకినజామునకు మఠము వచ్చిచేరి, ఉస్సురని నిట్టూర్పులు విడుచుచు తమ గురువు పాదములఁ దలలు సోఁకునట్లు బడితలు పడినట్లు బబ్బునబడిరి, అదిచూచి గురువును అతనియొద్దనున్న ముగ్గురు శిష్యులును ఏమిఏమిగుఱపుగ్రుడ్డు ఏమయ్యెను, మీకింతటియాపదరానేల అని తత్తటపాటుతో నడుగఁగా వారేమిచెప్పను నోరురాక చచ్చినపీనుఁగులవలె ఊపిరిపుచ్చుటకుఁగూడ శక్తిచాలక ఊరక పడియుండిరి. అప్పుడు విపరీతనిపుణుఁడు అయ్యో నాయన్నలారా! పోతిరాలని యేడ్చుచులేచివచ్చి, చెవులలోయూఁది దూదిపెట్టి ముక్కుగాలిపరీక్షించి, ఊపిరి యున్నట్టున్నది,

ఒకవేళ తేప్పరిల్లుకొన్న తెప్పరిల్లుకోవచ్చును అనిపలుకుచు, చంకలలో చేతులుచొప్పించి లేవనెత్తియిరువురినిగూర్చుండఁ జెట్టెను. అంతటవారు కళ్లఁదెలుపుకొని, దడయెత్తివశముగాని ఒడళ్లను వశపఱచుకొని గగ్గుత్తికవడిన గొంతులుసవరించుకొనుచు, తమ యవస్థయంతయు నవిస్తరముగాఁజెప్పిరి. అది విని మూఢజనేంద్రుఁడు గురువునుజూచి, స్వామీ మనకా గుఱ్ఱపుపిల్లపోబడిలేకపోయినదేమంచిది. అదిచిక్కియేయున్న పక్షమున వీరుపట్టుకొనివత్తురు అంతట మీరును హఠించి దానినిప్రాదిగాపెంతురు, పుట్టుకలోనే యెంతో వడిగాఁజూతిన యాపిల్ల యొక్కదగిన యీడు వచ్చునప్పటికి మేఘాల మీఁద ఎగసిపోవువట్టిది కాకపోదు. అట్టిగుఱ్ఱమునెక్కినతరువాత మీరు మాకు దక్కుదులాలనెను. అందులకుఅజానశిరోమణి శిరఃకంపముచేయుచు గురురాయా! అతఁడు చెప్పినదే సత్యము. నేను పుట్టి బుద్ధియెఱిగి ఇంతవేగముగల గుఱ్ఱపుపిల్ల కలదనఁగా వినియెఱుంగను. చూచియు నెఱుంగను. అదిగ్రుడ్డునిచ్చిపోగానే చెంగనాలుదోలు చూపారెను. అప్పుడు అది చూపునకు బలిసినకుం దేటివలె మూరెడుఎత్తుగలికె యుండెను అనెను.

అదివిని తక్కినవారు ఇంతప్రమాదమువచ్చునని తెలియక వ్యర్థముగా అయిదు వరహాలు పోగొట్టుకొంటిమేయని తలలు వేలవేసికొని విచారపడుచుండఁగా, గురువువల యీపనికిమాలిన విచారము, పెనుకచింతించుట వైఠిలేనము. అయిదువరహాలేగదా ఎక్కడపోలేదు, ఎక్కడ

రాలేదు. అదియొక లెక్కగానెంచి విచారపడకుండు. మన మూఢజనేంద్రుండు చెప్పినట్టు అగుట్టపు పిల్ల పోయినదే మంచీది, అందుకు మీరు సంతోషింపవలెగాని చింత నొందరాదు. అది చిక్కియేయున్న యెడల అయిదువరహాలుపెట్టి మృత్యువును కొనితెచ్చుకొన్నట్లవును. దాని నెక్కి యెవడు మనఁగలడు. అదిగాక నేను లేవలేని ముసలివాఁడను. నాకుఁ దగువ తట్టున ఒకటి యెక్కడై పరు దొరకకపోదులే అనెను. అదివిని అందరును హర్షించి నిర్విచారులై యుండిరి.

మూ డ్ద వ ది

బాడిగయెద్దు నెక్కి యాత్ర చేసిన కథ

అంతటఁగొన్నాళ్లకు పరమానందయ్యగారు దూర దేశ యాత్రచేయ యత్నపడిరి. అప్పుడు శిష్యులు గురువునుజూచి స్వామి! మీబోటివారు వాహనము లేక దూర దేశయాత్ర చేయఁబోయిన గౌరవముగా నుండదు. ఎక్కడనైన ఒక గుట్టమునుగాని లేక, ఒక గంతయెద్దును గాని సంపాదించుకొని పోవలసినది. ప్రకృతము క్రయమునకు చిక్కకఁబోయినను బాడిగయెద్దున ఒకదానిని కుదుర్చుకొనుట మంచిది అని చెప్పిరి. అందులకు గురువు సమ్మతించెను. పిమ్మట దిన మొకటింటికి ముద్దుగులము చొప్పున బాడిగ నిష్కర్ష చేసి ఒక గంతయెద్దును కుదుర్చుకొని మఠమునుండి గురువును శిష్యులును బయలుదేరిరి. ఆ బయలుదేటునప్పుడు ప్రయాణసన్నాహ మంతయు అగుటకు జాము ప్రాజ్ఞులైనను, అది

వేసంగికాలము. ఎండ సహింపరాని వేండ్రము గలిగి కాయుచుండెను. ఆయెండలో నిలువ నీరుగాని త్రాగను నీళ్లుగాని చిక్కని యెడారిలోఁబడి పోవలసివచ్చెను. ఆ యెడారిలో చిక్కుకొని ఎండచేత గురువు కూరకాండవలె వాడి యెద్దుమీఁద నిలువలేక వ్రేలఁబడెను. అదిచూచి శిష్యులు ఆయనను మెల్లగా దించి నిలువను నీడగానక ఎద్దువానిని మంచి మాటాడి, ఎద్దును నిలువఁబెట్టి దానినీడలో గురువును గూర్చుండఁబెట్టి చుట్టుఁ జేరి ఆయనను నేలకు వాలకుండఁ బట్టుకొని ప్రొద్దువాటు వాలునంతదాక వైబట్టలు కుచ్చుగాఁ గట్టి మెల్లగా వీచుచుండిరి. ఆప్పటికి చల్లగాలిమల్లగాఁ గురువునకును బడలికతీటికొంచెము లివవచ్చెను. అంతటఁ దిన్నగా ఆయనను ఎద్దుమీఁదఁ గూర్చుండఁబెట్టుకొని మెల్లమెల్లగా నడచిపోయి ప్రొద్దు గ్రుంకునంతలోపల ఒకయూరుఁ జేరి అచ్చట ఒక ధర్మపుచావడిలో దిగి, ఎద్దును దెచ్చినవానికి శిష్యుర్వ మేరకు ముద్దుగులమును ఇచ్చివేసిరి. వాడు ఆపైకముపుచ్చుకొని ఇంక యెండలో గురువునకు గొడుగుగా ఎద్దును నిలిపినందులకు కూల యిండు అని నిర్బంధించెను. వాడు మేము అందుకై ఒక నిబంధన యేర్పఱచుకొలేదు. మంచి మాటగా అడుగుకొన్నందుకు ఉపకారార్థముగా ఎద్దును నిలిపితివి, అందుకై కూలియడుగుట మిక్కిలి యన్యాయము. అని యూరుమేళము జేసికొని జగడ మాడసాగిరి. ఆ వేడుకను జూచుటకు ఆయూరివారందఱువచ్చి ముసుర్గుకొనిరి. అప్పుడు ఒక పెద్దమనుష్యుడీ వీరి వృత్తాంతమంతయునినె

తోడ ఇచ్చుటయుఁగలడు. అది తెలిసియు నేను సామాన్యుల
వలె తేర కూటికి ఆశించుట గౌరవముగాఁదోఁచక పోనందు
నను, కావలసిన పదార్థములు కొని తెచ్చి పండుకొని భోజ
నము చేయవలెనన్న అది రాత్రికాలముగా నున్నందునను,
చేతకాను పోయినందునను, చేతిలో కొంచెము చల్లి
యిడిసినను అది తెల్లవారి తినవచ్చునని ప్రాలుమాలి ఆసత్ర
ములోనే ఒకమూల నూరకపండుకొంటిని. అటుపిమ్మట అనే
కులు బాటసారులు, పరదేశులు అచ్చటవచ్చి దిగిరి. అందు
కొందఱు బాటసారులు కట్టెలు తెచ్చిమంటవేసి వేటమాంస
మును యినుపసలాకలతో గ్రుచ్చివేలఁబట్టి కాల్చుచుంగిరి.
ఆవాసన ముక్కుకుసోఁక గానేనాకుఁగలిగినప్రాలుమాలిక యం
తయు తొలఁగిపోగా, ఈవాసనతోనే చేతనున్న యన్నము
తినవచ్చునని లేచిమెల్ల మెల్ల గా ఆమంటయొద్దపోయి కూర్చుండి
ఆవెలుగున భోజనముచేసితిని. అట్లు భోజనముచేసి అందుండి
యీవలకువచ్చుచుండఁగా ఆసత్రపు కావలివాఁడు వచ్చి “ఓ
పుణ్యాత్ముడా! నీవు మాపత్రమునందు వ్యాపించిన వాసనను
పట్టుకొనిభోజనముచేసితిని. అందులకై మాకుబాడిగ నియ్య
వలసినదని యడిగెను. అంతట నేను ఇదియేమి విపరీతముబాట
సారులను అనుసరించి నేనుభోజనముచేసితిని. ఇందుకుఁగాను
పీనికిబాడిగ ఇచ్చుటయన నెఱువంటిది. ఇదిచాల అన్యాయము.
వీరుయిదిధర్మసత్రము అని పేరు పెట్టి వచ్చువారిని పోవు
వారినిరాఁబట్టి దోచుకొనునట్లు తోచుచున్నది” అని కేకలు
వేయుచు ఆ యూరియధికారివద్దపోయి చెప్పుకొంటిని. ఆయధి

కాకి మిక్కిలి తెలిసినవాడు. అతినమద్ధుడు. మహానీతిపరుడు. కాబట్టి నామనవినా దరించి కూరతిననందులకు క్రయమును. కూరయొక్క వాసన పట్టినందులకు అక్రయముయొక్క వాసనయు యియ్యదగినవని తీర్పుచేసెను. అంతట నేను సత్రపు ధనపుమూటనువానిముక్కు దగ్గఱనుంచిచక్కగావాసనపట్టుకొమ్మనినాకశిదీట నణచిపట్టి రుద్దితిని, వాడు ఆనొప్పికి కాళసేక చాలును చాలును బాడిగయని మొటుపెట్టుచు పట్టు తప్పించుకొని తొలగిపోయెను. కనుక, యెద్దునెక్కి వచ్చినందుకు బాడుగయు, దానినీడకు బాడిగరూకల నీడయు నియ్యదగను అనిచెప్పి, ఇప్పుడు సూర్యాస్తమయమయ్యెను. కనుక యింకానబడదు. ఆ యెద్దునకియ్యవలసిన బాడుగపయికమును ౨.కత్తి త్తిలోవేసి దానిశబ్దము వానిచెవులకు చక్కగావిననట్లు కొట్టిచూపుడనగా, వారునట్లేచేసిరి. అంతట బాడిగయెద్దు వాడు అయ్యా నాకునీడబాడిగ వచ్చినది. ఇంకలక్కఱలేను. చాలునుచాలును అని చెవులు తడవుకొనుచు తనయెద్దును గోటుకొని తొలగిపోయెను. ఈ గురుశిష్యులు పెద్దమనుష్యుడు తీర్చిన తీర్పును శ్లాఘించుచు నింతటి పుణ్యాత్ములు కొందఱు లోకములో నుండకున్న వానయైనకురియునా అని అతనినిగొనియాడి, వీనియెద్దుతోడిపోరువాలును రేపటిప్రయాణముసాగుమార్గము తెల్ల వాటివిచారించుకొంద మనియెద్దు వానినిపంపించివేసి, అప్పటికి తగినట్లు స్నానసంఘ్యాధ్యనుష్ఠానములు తీర్చికొని వంటభోజనము చేసికొని పండుకొనిరి.

నాలుగవది.

నీళ్లలోని గుఱ్ఱమును బట్టుటకు గాలము వేసిన కథ.

మఱునాడు ఆగురుశిష్యులు తెల్లవాటినయెడ యెడ వేండ్రమునహించుట కప్టమని వేకువజామున కోడికూయఁగ నే లేచి ప్రయాణము సాగించిరి. వాహనమేమియు లేక మెల్ల మెల్లగా నడచిపోవుటచేత దారిసాగక నేదేనియొకయూరు చేరఁబోవునంతలోనే ప్రొద్దు పొడిచి జాముప్రొద్దెక్కిను. అంతట గురువు దారివెంబడి ఒకచెఱువును దానికట్టక్రింద చల్లని నీడగలిగి నిర్మలముగానున్న యొకమామిడి తోపును జూచి, “ఎండపడినది ఇంక ఈయెండలో మనము నడువనేరము ఈతోపులోదిగి వంట, భోజనముచేసికొని మార్గాయాసము తీఱుకట్లు ఎండ చల్లఁబడునందాఁక నిచ్చటనుండి ఆవల లేచి మెల్లగా ప్రొద్దుగ్రుంకునంతలో నేదేని యొక యూరు చేరఁ బారుదము” అనిచెప్పెను. అందులకు శిష్యులు లొప్పకొని నిలిచిరి. అప్పుడు అజ్ఞానశిరోమణి బహిష్కంక తీర్చికొనువాఁడై యెడముగాఁబోయి ప్రతౌశనమునిమి త్తముచెఱువులోదిగెను. వాఁడు దిగినచోట కట్టమీఁద నొకదేవాలయమును దాని వాకిట క్రొత్తగా బచ్చెనపూడియెండఁబెట్టినఒకగుఱ్ఱపువాహనమును ఉండఁగా వానియాకారములు ఆచెఱువునీళ్లలో ప్రతిఫలించుచుండెను. వీడుకాళ్లుకడుగుకొనఁబోవుచు నీడనుజూచి, ఔరా! ఈచెఱువులో నెంత మంచిగుఱ్ఱమున్నదిగాని పట్టుకొనిపోయినమనగురువులవారికిడప యగునని భావించి

అని నీళ్లలోదిగి రెండడుగులు పెట్టగా నీళ్లుకదలి గుట్టపు నీడయు కదలునట్లు తోచెను. అంతట వాడు ఇది లోతైన నీళ్లలోనికిఁబోయినది. ఇంక పట్టుకొనుట దుస్సరము నీళ్లు వెడలఁదోలిన నలుగురుచేరి మెల్లగాఁబట్టుకోవచ్చునని 'ధేధే' యని యందలించుచు నీళ్లలో తాళ్ళు రువ్వసాగెను. అందువల్ల నీళ్ళుకలఁగి అలలుగొట్టఁగా ఆనీళ్ళలోని గుట్టము బెదరి తత్తటముతో చొకళించి దాఁటుచున్నట్లు కాన వచ్చెను. అదిచూచి మిక్కిలి యుత్సాహముతో కేకలు వేయుచు తమవారున్నచోటికిఁ బరుగెత్తిపోయి తాను జూచిన గుట్టముయొక్కస్థితిని వారికందఱికి తెలియఁజెప్పెను. వారు వానికంటె బుద్ధిమంతులుగనుక దానిని చూడవలెనని నొకరివెంట నొకరు పిలపిల లేచిపోయి, అజ్ఞానశిరోమణి చెప్పినదానిని ప్రత్యక్షముగాఁజూచి, దీని ఊరక పోనియ్య రాదు, ఎట్లయినపట్టితీసికొని పోవలసిన దని నిశ్చయించి, నీళ్ళలోదిగి యీది పట్టుకొనుటకు ధైర్యము చాలక తమ తమకుఁ దోచిన యుపాయములను పన్ని చూచి, ఎందునను సాధ్యముకాక తుదకు గాలమువేసి పట్టునట్లు నిర్ణయించు కొనిరి. అయినను ఆయడవిలో వారికి గాలము ఎక్కడ చిక్కును. గాలమును సంపాదించువిషయమునను ఆలోచన పుట్టెను. అప్పుడు విపరీతనిపుణుఁడు గాలనమునకై యింత యోచింపనేల? ఒకవేళ యెక్కడికై నపోయి కొనుక్కొని రావలెనన్నను, చిన్నదిగానుండును గనుక చిన్నచిన్నచేపలను పట్టుటకేగాని యింతపెద్దగుట్టమును బట్టుటకు అదియుప

యోగింపఁబోదు. “మనము కూరగాయలు తఱుఁగుకొనుటకై తెచ్చుకొన్న కొడవలి గాలముగాను ఈ పూటకు తెచ్చుకొన్న చల్లిమూట ఎరగాఁజేసి మనగురువులపాగాకొననుగట్టి ఊటగాలమువేసినట్టువేసి లాగితిమేనిగుఱ్ఱము ఆయెరకు ఆశ పడి చిక్కుకొనును” అని చెప్పెను. అదివిని యిది మంచి ముక్తియని యందఱును శ్లాఘించి యట్లేచేసిరి. ఆ యన్నపు ముద్దతోఁ గూడ అది వెంటనే నీళ్ళలోఁబడఁగానే నీళ్ళు కలఁగి తత్తళింపఁగా అందున్న గుఱ్ఱము త్రుళ్లిపడి చొకళించి దాఁటుచుఁ దమ్ముఁ గఱవవచ్చినటుతోఁచెను. అందులకు వెఱచి యందఱును దూరముఁ బరువెత్తఁగా పాగా కొన పట్టుకొనియున్న విపరీత నిపుఁడుమాత్రము పట్టువదలక గడగడవణఁతుచు కట్టయెక్కి నిలువఁబడి యుండెను. అటు పిమ్మట కొంతసేపటికి నీళ్ళలోని చేపలు వీరువేసిన చల్లి మూటను పట్టి లాగసాగినవి. అది గుఱ్ఱము ఎర లాగుటగా నెంచి విపరీతనిపుఁడు కొంచెము బెదరు తీర మెల్లమెల్లగా తన్నుఁజేరవచ్చుచున్న తమవారిని జూచి గుఱ్ఱము ఎరలాగు చున్నదనువిషయము వారికి బోధపడునట్టుగా పైగచేసెను. అంతట నలుగురు చేరవచ్చి తలపాగాను పట్టిలాగిరి. గాల ముగా కట్టివేసిన అకక్కుల కొడవలి నీళ్ళలో దట్టముగా అల్లుకొనియున్న పాచితీఁగలలోఁ దగులుకొన్నందున కొంచ మునరాకపోఁగా గుఱ్ఱమునోటిలో గాలము తగులుకొన్నది సళ్ళువదలకలాగుడు” అని యొకరికొకరు చెప్పకొనుచు బల వంతము గాఁబట్టిలాగిరి. ఆపాగాప్రాంతదియైనందునను భల

మంతముగాలాగినందునను సగమునకుఁ జినిఁగి వీడివచ్చెను. దానిని లాగుచున్న గురుశిష్యులు ఆరుగురును ఒక్కసారిగా పట్టుపదలి వెలికిల బడిరి.

అప్పుడు ఆదారినబోవుచున్న బాటసారియొక్కఁడు పేరి పాటునుజూచి యిదియేమియని యడుగఁగా జరిగినవృత్తాంత మంతయు విశదముగా సతనితోఁజెప్పిరి. వాఁడువిని నవ్వుచు ఇప్పుడు ఆగుఱ్ఱము డిండుతావును చూపించెదను రమ్మని గుడివాకిట ఎండుచున్న గుఱ్ఱపు వాహనమునకు తినఁజే వస్త్రమును అడ్డముగాఁబట్టి సీళ్ళలో చూడుఁడు అనెను. వారు ఆసీళ్ళవైపు చూడగా ముందుగుఱ్ఱమును జూచిన తావున వస్త్రమును అడ్డముగాఁ బట్టుకొని నిలుచున్న బాట సారి కనఁబడెను. అంతట సీళ్ళలో గుఱ్ఱముయొక్క నీడయని తెలిసికొని తమ ప్రయాణమునకు దుఃఖించుచు శిష్యులందఱు గురువును అతనికిఁజూపి, 'ఓ పుణ్యవంతుఁడా! వీరు మాగురు వులు. మిక్కిలివృద్ధులు. ఒక యడుగైన నడవలేక శ్రమ పడుచున్నారు. వీరికి గుఱ్ఱమొకటి కావలసియున్నది. విశేషించి ద్రవ్యసంపత్తి లేనందున మంచి గుఱ్ఱమును తీసికొను టకు శక్తిలేక ముందొక గుఱ్ఱపుగ్రుడ్డుదీసి దానిని వ్యర్థముగా పోఁగొట్టుకొంటిమి. అటుపిమ్మట ఒక యెద్దును బాడి కకు పట్టుకొనివచ్చి ఆయెద్దుగలవానివల్ల ఎంతో విసుగుపడితిమి. అని తమవృత్తాంతమంతయు అనుపూర్విగా వానితోఁ జెప్పిరి. వాఁడు అదంతయు అట్లేవిని దయపుట్టి, మీరు కొంచమయిన కవుడు తెలియనివారు. మిక్కిలి మంచివారు.

మీవంటివారికి సహాయముచేయుట మంచిదని నాకు తోచుచున్నది. అయినను నేను విశేషసహాయము చేయజాలిన వాడనుగాను, నారెద్ద యొకకుంటి ముసలిగుట్టమున్నది. అది మీకు పనికివచ్చునెడ నిచ్చెదను తోలుకొని పొంగు అందుకుగాను నాకు డబ్బుదుగాని యియ్యనక్కఱలేదు. పోచికోలుగానే పుచ్చుకొనుడు. అనిచెప్ప, వారుయెటువంటి దయన ఒకగుట్టము ఉండుట మంచిది. అదియు పోచికోలుగానే వచ్చునట్లున్నది అని సంతోషించి, అయ్యా! అంత సూత్రము పుణ్యముగట్టుకొమ్మని తన్ను వెంబడింపగా వాడు వారిని తమయూరికి పిలుచుకొనిపోయి, తాను ద్రవ్యవంతుడు కాకపోయినను ధర్మాత్ముడు గనుక వారికి ఆ పూటకు కావలసిన భోజనపదార్థములతోడ గుట్టము దిచ్చిపంపెను. వారు దానిని పుచ్చుకొని ఆరాత్రి యచ్చటనే పసియించిరి.

అ యి ద వ ది

గుట్టము నెక్కియాత్ర చేసినకథ.

మఱునాడు ప్రొద్దున గురువు గుట్టమును తనయెదుటికి తీసికొని రమ్మని శిష్యులకు ఆజ్ఞాపింపగా వారు దానిని మేయవిడిచియుండిరి గనుక తలాయొకవైపుపోయి వెదకిపోలుకొనివచ్చి గురువునెదుట నిలిపిరి. అప్పుడు గురువు దానిలక్షణములన్ని చక్కగా పరీక్షించి, ఇది కొంచెము ముదిప్రాయముగలదిగానున్నను మనకు తగినగుట్టమే. అవయవవైలక్షణమున్ననో నెడమకన్ను కుడిచెవితప్ప తక్కినవన్ని సరిగానే

యున్నవి. “అయిననేమి పోచికోలుగానేకదా మవకు దొరికినది. అయినను దీని నడకయేమాత్రమో చూతము. నడకపింపుడు” అనెను, అనఁగానే విపరీత నిపుణుఁడు కళ్ళెముఁ ఁండినగదా సవారిచేసి చూడవచ్చును” అని యిటు నటు తిరిగిచూచి అచ్చట ఒకదుక్కితాకు కనఁబడఁగా తీసికొవచ్చి దానిమోరయెత్తి మెల్లగా నోటిలోనికి చొప్పించి క్రింది పెదవికి పెనచికట్టి లాగఁగా, తక్కిన నలుగురును నాలుగు బడితలెత్తిమోదిరి. అంతట అదిపడుచు లేచుచు నాలుగు బారలదూరము పరుగెత్తెను. అదిచూచి గురువు సరి యిది మనధాటికి మీఱఁజాలినదికాదు. ముందరికాలు ఒకటిమాత్రము కుంటిగా నున్నట్టున్నది, వెనుక కాళ్ళు పరిపాటిగా ముట్టుకొనుచున్నవి. అయిన నేమాయెను? మనము సూతార్లు యిచ్చికొల్లపోతిమా? ఆమహారాజు మనలను గౌరవించి యిచ్చినాఁడే అంతియేచాలును. గురువులని వేరుపెట్టుకొని గుఱ్ఱమునకేగతిలేకున్న నగుబాటుగా నున్నది. ఊరక లేనిపోని శంకలుపెట్టుకోరాదు. ఇంక దీనికి కావలసినగంత, కళ్ళెము, అంకెములు మొదలయినవానిని సంపాదింపుడు— అని శిష్యులను మందలించెను. శిష్యులును అందులకు హర్షించి ఒకఁడు దానిచుట్టుదిరిగి దేహమును నిమురసాగెను. మఱియొకఁడు దానికాళ్ళు పిసుక మొదలుపెట్టెను. ఇంకొకఁడు దానితోకపట్టిలాగివిడిచెను. వేఱొకఁడు కన్నులు తుడువ నారంభించెను. మఱియునొకఁడు పచ్చికపెరుకుకొని చచ్చి దానినోటికి నందియ్యఁదొడగెను. ఇట్లు అయిదుగుఱు

శిష్యులను గుట్టమునకు తమకుఁదమతోఁచినయుపచారములను చేసి, తొలునాడు గుట్టమునిచ్చిన పెద్దమనుష్యుని యొద్దకుఁ జోయి, “అయ్యా పుణ్యాత్ముడా! గుట్టము నిచ్చినట్టే దానికి కావలసిన జీవి మొదయినవానినిగూడ నిచ్చి పుణ్యము గట్టుకో లేవా” అని అడుగఁగా, అతడు తన యింట చెదలుపట్టి పడియున్న యొక ప్రాతగంత మొదలైనవాని నిచ్చిపంపెను. వారు అవి దీసికవచ్చి గంతకుపెనేక వారు లేకపోగా దానికి చెడుపడుతీగలు పెనఁచికట్టియు, కళ్ళెమునకువాలు తెగిపోగా తాటినారతడపలు ముడిపెట్టియు, తంగువాలు అంకెపువాలు లేకపోగా కొందఱు సంసారులను అడిగి ప్రాత పగ్గములు ఒకటిరెండు తెచ్చి సరిపెట్టియు గుట్టపు సవరణలన్ని అమర్చుకొని గుట్టమునకు జీనివేసి సిద్ధపఱచిరి అంతట జోస్యులు నిర్ణయించిన సుముహూర్తమునందు పరమానంద గురువు గుట్టము నెక్కి ప్రయాణమాయెను.

అప్పుడు శిష్యులయిదుగురును ఒకఁడు ముందుకల్లెము పట్టుకొని లాగుచు నిరువురు రెండుప్రక్కలను అంకెములను బట్టుకొనియు గుట్టమును నడిపించుచురాగా అందఱకు ముందొకఁడు హెచ్చరికపరాకు, అని పరాకు తెలుపుచు నడచెను. వీరు పోవుచుండఁగా సుంకరియొకఁడు వచ్చి గుట్టమునకు నయిదుటంకములు సుంకమిమ్మని అడ్డగింపఁగానే వారు అందఱును ఏకవాక్యతగా గురువెక్కినగుట్టమునకుఁ గూడ సుంకమా! ఇది న్యాయముకాదు. వ్యాపారార్థము పోవువారి పడిగిట్టు మమ్ము సుంక మడుగకుము. మేము ఒక

మహారాజు దయచేసి యినాముగానిచ్చిన యీముసలిగుఱ్ఱము మీఁద మహాజ్ఞానులను అతివృద్ధులయిన జగద్గురువులను సడువజ్రాలరని యెక్కించి తోలుకొనిపోవుచున్నాము. కనుక నోరు మూసికొనివచ్చినదారిని పొమ్మనిచెప్పగా, సుంకరి 'సెబాసు' తేరమాటలాడిచూడకొనఁదలఁచితో ఈమంత్రాలకు మామిడికాయలురాలపు, నేను సుంకరిబిడ్డను, అయిదు టంకములు కక్కించి మఱివిడుతుననుకొనుండు అని వారుఎంత వేడుకొన్నను అడుగెత్తి యావలపెట్టనీక నిర్బంధపెట్టెను. వారును "మొండివేసిన మగఁడేమిచేయును. దండుగవచ్చిన నగర వారేమి చేయుదుడు" అని మిట్టమధ్యాహ్నము అగునంతవఱకుమెండ్లాడి నిలిచియుండియు, తప్పించుకొను మార్గముఁగానక వాఁడు అడిగినచొప్పున సుంకము అయిదు టంకములును నిచ్చి, ఈగుఱ్ఱము నపేక్షించినందున గదా! ఇంత తొందరపడవలసివచ్చెను అని గురువు విసుగుకొను చుండగా సుంకరియడ్గించిన ప్రదేశమునకు దాపుననున్న యొకపల్లెకుఁ బోయి యచ్చట బాటసారులు దిగుచున్న ధర్మపుజావడిలోదిగి, శిష్యులు గుఱ్ఱమునక్కడతోలివంట సామగ్రులకై తలఁచి యొకతట్టుపోయిరి. గురువు అక్కడవచ్చి యున్న యొకగృహస్థునితో తనవృత్తాంతము నిట్లు చెప్ప నారంభించెను.

“ఓపుణ్యాత్ముడా! నేను ఇంతకాలము బ్రతికియు ఎంతదేశము తరిగియు ఓసినంతమట్టుకు కాలినడకతోనే కాలము గడిపితినిగాని గుఱ్ఱమునెక్కియాత్రచేసి యెలుఁగను.

గుఱముమీఁద యాత్రచేయు వినములలో మొదటిదినము ఇదే. ఈయొకనాటిలోనే నేను పడినవాలు చెప్పతీరదు. ఈ యన్యాయమును వినుము సుంకరినని యొక నడిమితేరగాడు వచ్చి దారిలో మమ్ము అడ్డగించి మేము బత్తెమునకై తెచ్చు కొన్న అయిదు టంకములను నాచుకొనిపోయెను. ఇట్లుసేసి మాలి త్రోవదోచుదొంగలకు మేలెట్లుకలుగును ఇట్టి నిష్ఠూర ప్రవర్తకులకు దైవమెట్లు తోడుపడును? నాకడుపుమంట వానిని తాకదా? అనెను. అదివిని ఆపెద్ద మనుష్యుడు అయ్యా! మీరు కవుడులేనికాలము నందుఁబుట్టినవారు. కనుక మీకు టక్కపిక్కుతెలియదు. ఈకాలమన్ననో అతి వంచకము. ఈకాల లక్షణము వినుఁడు. పెద్ద చిన్న గురువు దైవము అనుమర్యాదలేదు. ధనమేదైవము ధనమేగురువు. ధనమన్న పీనుఁగు సైతము నోరుతెఱచును. ధనమునకన్న చుట్టములేదు. ధనమునకన్నప్రియములేదు, ఇటువంటి ధనమే ప్రధానమయిన కాలమునందును మీబోటిసాధువులకు నెమ్మది కలుగుట అరిది, యని బహువిధముల నూటట మాటలు చెప్పఁగా గురువువిని, అవును మీరుచెప్పినది నిజము ఈ కాలపు జనులు అశుద్ధముపైఁబడియున్న రూకనైన నాలు కతో ఎత్తుకొందురు అనఁగా, ఆపెద్దమనుష్యుడు ఈవిషయ మునందు ఒక కథగలదు వినుఁడని యిట్లనియె-

ఒకరాజు కేవలధనపరుఁడయి తనదేశమునందు తేని పోని పన్నులు ఎన్నో యేర్పఱుప నారంభించి, తుదకు కాళ్ళ మడి పన్నుగూడ ఏర్పఱిచెను. అయినను అది వానికొడుకు

నకు మాత్రము సరియని తోచినదికాదు. కాబట్టి వాడు, 'నాయనా యీ కంపుపన్నునడుగుట నాకు చాల లజ్జగానున్నదని తండ్రితో జెప్పెను. అందులకు తండ్రి యేమియు ప్రత్యుత్తరము చెప్పక తనయిష్టము చొప్పున బన్నువేసి తండ్రి అందువలన చేరిన ధనమంతయు ఒకచోట తాళిపోసి కొడుకును పిలిచి యీహాకల రాశిని మూర్కొని దీనివలని కంపు ఇట్టిదని నాకు 'చెప్పుము' అనెను. కొడుకు తండ్రిని జూచి యిందు కంపులేదు. పరిమళమే కొట్టుచున్నది అనిగా, తండ్రి యిదేకాల్పాడి పన్ను పైకము అనిచెప్పి సమాధానపఱచెను.

వింటిరా! ధనము మహిమ, ఏవిధముచేతనైన ఆర్జింప నలె గాని, ఇదియు క్తముకాదు- అనువిచారము ధనవిషయమునందు పాటింపరాదు అనుటయే యిప్పటివారిమతము కనుక యెట్లు లభించినను ధనమువలన సేగిలేదందురు.

అని నీవిధముగా గురువును ఆపెద్దమనుష్యుడును ముచ్చటలాడుచుండగా, శిష్యులు ఆ యూరిలోతగిన పుణ్యాత్మల యిండ్లకుఁబోయి కావలసిన వస్తువులడిగి వచ్చి వంటచేసి, స్వామీ! వంటఅయినది స్నానముచేసి దేవతార్చనముచేయ దయచేయుఁడుఅని గురువును పిలచిరి. అంతట ఆయన ఆయూరివెంబడి చెఱువునకుఁబోయి యథావిధిగా స్నానముచేసి వచ్చి యెల్లయనుష్ఠానములు తీర్చి కొని భోజనము చేసెను. అంతట శిష్యులును గురుభుక్త శేషమును భుజించి కృతార్థులై మఱల ప్రయాణము జేసిరి.

ఆ ప్రాచీనకాలమునందు ప్రొద్దు పడమట వాలియున్నందునను గుఱము వడిగా నడువలేనిదియైనందునను ప్రొద్దుగ్రంథునప్పటికి మఱియొక యూరుజేరఁజాలక మిక్కిలి భయంకరమైన యొకయడవియందు నాటిరాత్రి నిలువవలసి వచ్చెను. కనుక ఆయడవిలో త్రోవవెంబడి నొకమడుగుగట్టున నిర్మలమయిన నొక ప్రదేశమునందుదిగియిదినిర్మానుష్యప్రదేశము, ఇచ్చట గుఱమును చక్కఁగా మేపుకోవచ్చును, అని సంతోషించి, గుఱమునుకట్టివేయక యథేచ్ఛముగా మేయవిడిచి, హాయిగా అందరును పండుకొని నిద్రించిరి. తూర్పు తెల్లవాఱఁగానే గురువులేచి స్నానాద్యనుష్ఠానములు పీర్చికోసాగెను. శిష్యులు యథోచితముగా తాత్కాలానుష్ఠానములను జరిపికొని ఆవల కదలిపోవటకై మేయఁదోలిన గుఱమును వెదుకగా అది కానరాకపోయెను. అంతట శిష్యులు అయిదుగురిలోను ఒకఁడు మాత్రము గురువుయెద్దనుండి తక్కిన నలుగురును గుఱమును వెదకువారైపోయి తాము దిగిన నడవికి రెండుక్రోసులదూరమునందున్న యొకయూరి బండెలదొడ్డిలో గుఱమునుజూచి, పాపాత్ముఁడా! పరమపావనులగు పరమానందగురువుల గుఱమును అపహరించుకొని వచ్చితివా? చాలు, జాలువిడువువిడువుమని యాదొడ్డివాకిట కావలియున్న తలారివానితో కలహింపనారంభించిరి. అందులకా తలారివాఁడు అయ్యలారా! త్రుళ్ళకుఁడు రాత్రియంతయు మారెడ్డిగారిచేనుమేసి మీగుఱము మత్తుకొనియున్నదిగదా! ఆమత్తేమిమ్ముగూడ యిట్లు మాటలాడించు

చున్నట్టున్నది. అని వారిని తమ గ్రామాధికారియొద్దకుఁ దీసి
కొనిపోయి, “సాక్షి! రేయిముప్పదిగడియలు పొలిమేర
వెంబడిచేనంతపాడుగా మేసినదని రెడ్డిగారు ఈగుడ్డిగుఱమును
దొడ్డిలోఁ దోలి నన్నుఁ గావలి పెట్టిపోయినారు. ఇంత
చక్కనిగుఱము ఎక్కడనుచిక్కదని నేను దొంగతనముగాఁ
నోలుకొనివచ్చి జాఁచుకొన్నానట. ఈఅయ్యగారి మాటలు
వినుఁడు.” అనిచెప్పెను. అంతట ఆగ్రామాధికారి వీరి
వృత్తాంతమంతయు విచారించి వెలిసికొని ‘వీరు బుద్ధిపూర్వ
ముగా చేసినవారు కారని నిశ్చయించి, చేనుగలవానిని పిలి
పించి, పావము పరదేశిలు గుఱ్ఱమును విడిచిపెట్టుదునా
అనెను. అందుకాచేనికాఁపు మంజిపడి బాగుబాగు “పొరు
గింటజూఁడురానాపెద్దచేయి” అన్నట్లు మీ ధర్మగుణ
మంతయు నాచేనియెడలనే వినియోగింపఁదలఁచితిరా, మీ
అధికారమువచ్చి నా తలగిల్లి వేసిననాటికి చూచుకొందము
గాని యిప్పుడు ‘నాచేనిఫలనష్టముకట్టియియ్యక నేనాగుఱ్ఱ
మును వదలను’ అని ఒకపేపట్టుపట్టి తుదకు గ్రామమునందు
గల పెద్దమనుష్యులు నలుగురుచేరి చెప్పఁగా గుఱ్ఱము
కాళ్ళు నాలుగింటికి నాలుగు నాలుగులు పదియాఱురూకలు
పుచ్చుకొని విడిచిపెట్టెను.

అంతట నాశిష్యులు గుఱ్ఱమునుదోలుకొనిజాము ప్రొద్ద
క్కునప్పటికి గురుప్రొద్దకుఁజోయి జరగినవృత్తాంతమంతయు
తెలియఁజేసిరి. గురువు అదంతయువిని మిక్కిలి విచారపడి
మనకీగుఱ్ఱమెందుక? దీనివలన నున్న ధనమంతయు కర్బుకావ

లసినట్టున్నది. వృధాగా ధనము వెచ్చపడుటయేగాక దేహ ప్రయాసమెంత. పడలవలనగలిగెడి యవమానమెంత. ఇదంతయు నామహిమకు హానికరము, కనుక మనకీగుట్టము తోడి సంబంధ మక్కఱలేదు. అని కాలినడకతోనే పోన ప్రయత్నిపడెను. అందులకు శిష్యులెంతమాత్రము సమ్మతింపక మీరిట్లు నడవఁజూచుట సరికాదు. 'నడచియాత్ర చేయ మీరుశక్తులుకారు, గుట్టమేమిచేసినది పాపము-ఏదో గ్రహదోషముపొనగి మనలను కొంచెము హింస పెట్టుచున్నది. ఆందుకేమయిన పరిహారమువెదకుదము. గుట్టము నెక్కుడు. ప్రొద్దుపోయెను. అని యీవిధముగా ఊట మాటలు చెప్పుచుండగా ఆదారిని పోవుచున్న యొకవళ్ళువ వాడు వీరి తిరంతయుఁ జూచి నేటి బత్తెమునకు దేవుఁడ దారిచూపించెనన తనలోతాను సంతోషపడుచు, అయ్యలారా! ఏలయిట్లు విచారపడుచున్నారు, మీరు గుట్టమును కొన్నవేళ మంచిదికాదు. దానిదోషము మిమ్మింత తొందరకు ఆలయముచేసినది ఊరక లేనిపోని ఆలోచనలుచేయక ఖర్చుతోఖర్చు అయిదురూకలు మనవికొవు అని నాచేతపడ వేయుడు. నేనాదోషమును పరిహారముచేసి మీకు నెమ్మది కలుగునట్లు చేసెదను, అనెను.

ఆమాటలువిని గురువుకొంచెము మెత్తపడినట్లుండెను. అదిచూచి శిష్యులందఱును ఒక్కమాటగా, స్వామీ! కడ్కునకు వెనుకముందు చూడరాదు. ఒకటిపట్టున నూఱయి ఖర్చుచేసి వచ్చినదోషమును తొలగించుకొనుటమంచిది. క

పుణ్యాత్ముడైవఁడోగానిమన సంకటములకుఁ గారణమును గుర్తెఱిగిచెప్పినాఁడు, మీరు మహాత్ములు గనుక దైవమే మీమనస్తాపము నివారించుటకై యీ రూపమున వచ్చినాఁడు. అందులకుసందేహములేదు. అని వాఁడు అడిగిన చొప్పున అయిదురూకలు వానికిచ్చి యాదోషమును పరిహరింపుమని చెప్పిరి.

అంతట ఆనడిమికొల్లగాఁడు చుట్టుప్రక్కలనున్న కొన్ని చెట్లలోని ఆకులుదూసికొనివచ్చి గుఱ్ఱముమీఁదను అది నిలచినచోటున చుట్టునుచల్లి మంత్రముచెప్పెడు వానివలె గొణగొణయని గొణగుచు, నడుమనడుమ 'హాహూ' అని కేకలువేయుచు కొంతసేపుగడపి కడపట గుఱ్ఱమునకు ప్రదక్షిణముగా ముమ్మాఱు ఎడమచేతితో నిమిరి చేతనున్న బెత్తముతో మెల్లగా మూడుదెబ్బలుకొట్టి దానిదేహమంతయు పట్టిచూచుచువచ్చి దానికి యుండెడి ఒంటిచెవిని గట్టిగాఁబట్టి నేను చెప్పిన దోష మంతయు నీచెవిలో నిలిచి యున్నది. ఇది మంచిజాతిగుఱ్ఱము గనుక, దీనికి ముందొకప్పుడు గూడ ఈదోషము సోఁకి యొకచెవి కోయఁబడి నట్లున్నది. ఇప్పుడీరెండవచెవినికోయక యీదోషము తొలఁగదు. అనిచెప్పి, ఒడిలోనున్న చురకత్తితో దానిచెవికోసి దిగఁదుడిచి దూరముగాఁ దీసికొనిపోయి గుంట త్రవ్విపూడ్చి, "అయ్యా ఈదోష మింక నెన్నిటికిని మీ గుఱ్ఱమునంటకుండ లోతుగాకుంటత్రవ్వి పూడ్చినాను. ఇంక భయములేదు" అని గురువు కప్పకొనియున్న దుప్పటికొంగు

చించి గుఱ్ఱమునకు రక్షకట్టి 'మిమ్ముపట్టినపీడలన్నియుఁ దొలఁగి నవి పొం,డని చెప్పిపోయెను. ఇదంతయునగునంతలో మూఁడు జాములయినందున ఆగురుశిష్యులు 'నాయనా! నీపుణ్యాన కృతార్థుల మయితిమి, అనుచు అక్కడనుండి కదలియా సమీపగ్రామమునకుఁబోయి భోజన పానాదులు చేసికొని నాటిదినమంతయు అక్కడనేయుండి మఱునాడు ప్రొద్దున లేచి మెల్లగాఁబోయి మఠముఁజేరిరి. •

• ఆటవది.

బ్రాహ్మణు డాఁరూఢము చెప్పినకథ.

మఠముఁజేరిన పిమ్మట పరమానందగురువు గుఱ్ఱము కురూపిగానున్నను వెలలేక వచ్చెఁగదా యనకొన్నందుకు దానినంటినదోషముచేత పలుతోందరలు పడవలసివచ్చెనే యని దారిలోపడిన పాట్లను తలఁచుకొని విచారపడుచుండియు, శిష్యులందఱువచ్చి తన్ను చుట్టుకొనికూర్చుండఁగా వారికి వైరాగ్యబోధచేయ నారభించెను. అది యెట్లు అనఁగా, శిష్యశిఖామణులారా! వినుఁడు. నామనసునకు రానురాను ఈ ప్రపంచధర్మములన్నియు నిత్యములు కావని తోచుచున్నది. దుఃఖము లేక సుఖమును, చేదులేక తీపును, కీడులేక మేలును లోకమునఁగానరావు. అందులకు దృష్టాంతము ఘనయనుభవమే. మనము లేనిగౌరవమునపే ఁచించి గుఱ్ఱమునుకొనఁదలచితిమి, అదియు దైవికముగా పోచి కోలుగానే లభించెను. అట్లు గుఱ్ఱములభించిన సంతోషమునకు

యినుమిక్కిలిగానాటిదినము మనము పడినపాట్లు చూచితిరి గదా! ఒకబొట్టు తేనెనపేక్షించినవాఁడు అంతకు నాలుగంతల చేదు మింగవలసియుండును. ఔరా! మంచిశాలిధాన్యము గూడ దంచిపొట్టుపోఁగొట్టక అన్నమునకు తగినదికాదు. అట్టిధాన్యములేవియు అట్లు శ్రమపడిబియ్యముచేయకయే ఎసటవేయ ననువుగా, నేర్పడవుగదా? అయినను, నేనీ గుఱ్ఱమునిమిత్తము ఒకనాఁడుపడినబాధతక్కినవేని వలనను గలుగదు. కాబట్టి, నాకు గుఱ్ఱమునెక్కి యాత్రచేయు యోగ్యతలేదు. విధినిర్ణయము ఇట్లుండఁగా మనమేమిచేయ వచ్చును! దైవికమును అమభవింపక తప్పించుకొను మన తరమా? ఇక నీగుఱ్ఱమును దొంగలకుఁదోలి పొంగలిపెట్ట వలసినదే అనెను.

అందులకు శిష్యులందఱును చాల హర్షించి, ఔరా గురురాయా! తత్వపరిజ్ఞానమన నిట్లుండవలదా! ఇప్పుడుమీరు పెలవిచ్చినవిషయములను వినుటచేత మామనసులలోని కల తలుతీరెను. ఇతరులమనసున కింత తెలివిగలుగఁజేయఁ జాలిన మీకువిచారము అనునదియెక్కడిది? అయినను ప్రపంచధర్మమును అనుసరించితిరి. మీరివ్వుడు ఆనతిచ్చిన చొప్పున దైవికముగావచ్చిన సుఖదుఃఖములను అనుభవించి తీటవలసినదే గనుక, మీరుకోన్నదియు మేము ప్రయాసపడి తెమ్మన్నదియుఁ గాదు యీగుఱ్ఱము మనకు దైవికముగా లభించినది. దీని నిమిత్తమైవ లాభనష్టములును సుఖదుఃఖ ములును మనము అనుభవింపవలసినదే, కనుక మనము కేవల

విరక్తిమార్గమునవలంబించి ఈగుఱమును దేశముమీఁద తఱిమినయెడలదీనిని అనాయాసముగా మనకులభింపఁజేసిన ఈశ్వరుని నియమును తిరస్కరించినవారమగుదుము. అదియెంత పాతకమో మీరేవిచారింపుఁడు. అంతేకాదు మనము పలుపాట్లుపడుటకు నిమిత్తమయినదోషము ఆ పుణ్యాత్మునిదయచేత నిన్నటితో నివారణమయిపోయెను, ఇకను దీనివలన నేయిబ్బందియుకలుగఁబోదు. అట్లుండగా లేనిపోని శంకలుతెచ్చుకొనినిర్నిమిత్తముగా యశోచితకారమునకు ఆకరమయిన యీగుఱమును దొంగలకుఁ దోల నేల! అనిశిష్యులు బహువిధములహితోపదేశముచేయఁగా గురువు మనసులోని నెంజలిమాని అన్నలారా! మీరు చెప్పినది సరికాదనను. అయిననుపడ్డపాట్లుతలఁచుకొన్నపక్షమున దేహము జలదరించుచున్నది. కాబట్టి ఆగుఱమును తరిమి వేయుట మీక్షిప్తములేనియెడ కొట్టములోకట్టివేసిపెట్టి చేతిమేత మేపుచువత్తురుగాని మొన్నటివలె దొంగమేతమేయఁదోలి కొంపముంచకుఁడు. అనఁగా, మూఢజనేంద్రుఁడు స్వామీ! అవిషయమునందు మీకువిచారమక్కఱలేదు. క్షణకాలములో మనమతముప్రక్క నొకలాయమును కట్టి గుఱమును కట్టివేసెదను చూడుఁడు! అనిచెప్పి, అప్పుడే ౧. కమడ్డు శక్తి యెత్తుకొనిబాటవెంబడినున్న పెద్దయూడ ముఱిసెక్కి, ఆమ్రానియందలికొమ్మలనెల్ల చక్కగాఁజూచియొకవంకర లేని నిడుపాటికొమ్మను నఱకువాఁడై దానికొననుగూర్చుండి మొదలు నఱకుక నారంభించెను.

అప్పుడొక బ్రాహ్మణుడు డాబాటనుబోవుచు వీనిని జూచి, అబ్బీ! అట్లుకూర్చుండి కొమ్మగొట్టకుము. కొమ్మ తెగఁగానే కొమ్మతోడ నీవును నేలఁగూలుదువు అనెను. మూఢజనేంద్రుఁడు, శుభముగా గుఱ్ఱపులాయమునకు కొమ్మ నఱకవచ్చిన నన్నీయవశకునపుమాట లాడుమన్నవారెవరు? అని కోపముచేఁ గన్నులెఱ్ఱవాఱగా, పండ్లుకొఱుకుచునఱకు చున్న మడ్డుకత్తిని ఆబ్రాహ్మణునిమీఁదవిసరివేసెను. అతఁ డాదెబ్బతప్పించుకొని మూఢునకుబుద్ధిచెప్పఁబోయినందులకుఁ దగిన ఫలము కలిగె ననుకొనుచుదొలఁగిపోయెను.

ఆమూఢుఁడు చెట్టుదిగివచ్చి మడ్డుకత్తి యెత్తుకొని చెట్టెక్కి మునుపటివలెనేకొమ్మనునఱకుఁగా కొమ్మతోడవాఁ డును నేలఁగూలెను. అట్లుపడిలేచి యామూఢుఁడు బ్రాహ్మ ణుఁడుచెప్పినమాటనుతలఁచుకొని, అమ్మమ్మా! ఆబ్రాహ్మ ణుఁడు మంచిజోస్యుఁడు. మిక్కిలి తెలిసినవాఁడు అని తోఁచుచున్నది. మాగురువులయాయుః ప్రమాణము అతని నడిగినయెడ విశదముగాఁదెలితావచ్చునని తటాలునలేచి దేహమునందలి మన్నుతుడుచుకొనుచు నొక్కపరుగున ఆబ్రాహ్మణునిచేరఁబోయి, 'ఓబ్రాహ్మణుడా! ఒకమాట వినిపోమ్ము నిలువుము నిలువుము, అని కేకలువేయసాగెను. ఈకేకలువిని ఆబ్రాహ్మణుఁడు తెలివిమాలిన యీరెండు కాళ్ళమృగము ఏమిచేయునో తఱుముకొనివచ్చుచున్నదే యని కొంతదూరముపోయి పిమ్మట పాలేక అయినది కాని మృనినిలిచెను. అంతట నీమూఢజనేంద్రుఁడుదగ్గఱబోయి

ఆయనపాదములు తననొసలుసోకునట్లు సాగిలఁబడి దండము పెట్టి, 'అయ్యా! మీరు మిక్కిలి పెద్దలు' మీఘనత తెలియక నేనట్లు కోపించుకొన్నాను. ఆనేరమునకు నన్నుమన్నించి నాకు నింకొకజ్యోత్యముచెప్పవలెను. నేనెవఁడో యని అనాదరము చేయవలదు. మహాజ్ఞానపూర్ణులగు పరమానందగురువుల ముఖ్యశిష్యుడను. నాపేరు మూఢజనేంద్రుఁడు. నేను మిక్కిలి గురుభక్తిగలిగి మెలఁగువాడను. వృద్ధులయిన మాగురువులు ఎప్పుడు భేహమువిడుతురో యని విచారపడుచుందును. కనుక ఆవిచారముతొలఁగునట్లు వారిమరణకాలము పలానిదియనియు, అందులకు మృందు కానఁబడు గుఱుతులు పలానిదివనియు, నాకుఁ దెలియఁజెప్పవలెను, అని రెండు కాళ్లు గట్టిగాపట్టుకొని వేఁడుకోససాగెను.

ఆబ్రాహ్మణుఁడు నిజమయినజ్యోత్యుఁడుకాఁడు. కనుక వాని వదలించుకొనునుపాయమేమియుఁదోచక కొంతసేపు ఊరకయుండి పిమ్మట, ఎవరోచెప్పఁగా వినియున్న యొక శ్లోకపాదము జ్ఞప్తికిరాఁగా ఇది వీనికిఁజెప్పవలసినమీట అని నిశ్చయించుకొని 'ఆసనశీతం జీవనాశమ్, అనెను. అదివిని వాఁడు, అయ్యా యిట్లుసెలవిచ్చిన నాకు తెలియదు. అందలి తాత్పర్యము విశదముగాఁజెప్పడుఅనెను. అందులకుబ్రాహ్మణుఁడు ముడ్డి చల్లబడినప్పుడు ప్రాణముపోవును అని యావచనమునకు అర్థము. నీగురువునకు ఎప్పుడు ఆసనముచల్లఁబడునో అప్పుడు చావుసమీపించెనని తెలిసికో, అనిచెప్పి, మెల్లగావదలించుకొని ఆవలసాగిపోయెను. మూఢజనేంద్రుఁ

డును చాలసంతోషించి. నాయదృష్టము మంచిదికాఁబట్టి యింతటిపెద్దలసేవలభించెను. గురువులసేవ కలవరములేక చేయుమార్గమును తెలిసెను. అనుకొనుచు మఱ్ఱిమాని యొద్దకువచ్చి తాను నఱకినకొమ్మనీడ్చుకొని మఠమునకుఁ బోయి జరిగినవర్తమానమంతయు గురువునకును తక్కిన శిష్యులకును ఎఱిగించెను. అంతట గురువు ఈజోస్యము చెప్పినబ్రాహ్మణుఁడు మిక్కిలి తెలిసినవాఁడుగాని సామాన్యుఁడుకాఁడు. తొలుత అతఁడు చెప్పినమాట వెంటనే నీకు అనుభవమునకు వచ్చెను. కనుక నాకుజెప్పినదియుతప్పదు. 'ఆసనశీతంజీవనాశమ్, అనునీదివేదవాక్యముగాని సాధారణ వచనమని తలపరాదు. ఇదిమొదలు ఆసనము శీతము కాకుండునట్టి జాగ్రత్తతో ప్రవర్తింపవలెను. ఇకమీఁద శంకానివృత్తి చేసికొన్నపుడు ఏదయిన తగినయుపాయము చేత ఆ దుర్గంధమును పోగొట్టుకోవలసినదేగాని ప్రత్యక్ష సముగూడ చేసికొనుట యుక్తముకాదు. మన మిట్లు జాగ్రత్తతోగుండవలసినది. అందుమీఁద దేవునిచిత్తము, అని మిక్కిలి విచారముతో చెప్పెను.

శిష్యులు మూడజనేంద్రుఁడు కొట్టుకొనివచ్చిన కొమ్మను కూచములు మొదలగువానికి నుపయోగించి యింక కావలసిన విడవలి మొదలగువానిని సేకరించి లాయముకట్టి గుఱ్ఱమును అందుకట్టివేసి మేపుచుండిరి.

ఏ డ వ ది.

గురువు గుట్టముమీదనుండి పడిన కథ:

ఆగురుశిష్యులు తామనుకొన్నచొప్పున కొంత కాలము మిక్కిలి యెచ్చరికతో మెలఁగుచు మఠమునందే యుండి గ్రాసవాసములకు జరగుపాటులేక దేశాటనముచేసి శిష్యులవలన ద్రవ్యార్జనముచేయఁగోరి మఠమునుండి బయలు దేఱునప్పుడు శిష్యులు అయిదుగురును ఆగురువునను మతి లేక తామేపనియుఁ జేయకుండునట్లు నిశ్చయించుకొనివెడలి, తమ నియమము తప్పక బహుదేశములుతిరిగి మరల మఠము దారిఁబట్టివచ్చునప్పుడు ఒకచోట మిక్కిలి వాలినకొమ్మలు గల మ్రానిక్రిందుగా రావలసివచ్చెను. అప్పుడు గుట్టము మీదఁగూర్చుండి యూఁగులాడుచు వచ్చుచున్న గురువు యొక్క తలపాగా ఆమ్రానివాలుగొమ్మల రాపిడిచేత వీడి క్రిందపడిపోయెను. గురువు వెనుకవచ్చుచుండు శిష్యులుదాని నెత్తుకుకొని వత్తురనియెంచి యూరక నడచి కొంతదూరము పోయినపిమ్మట శిష్యులనుజూచి నాతలపాగా ఎక్కడ అని అడిగెను. అందులకుశిష్యులు 'ఎక్కడపడెనో అక్కడనే యున్నది' అనిచెప్పిరి. గురువు అవురాబాగుగాయున్నది. వెనుకవచ్చువారు ఏదయిన జాతిపడినయెడ చూచితీసికొని రావలదాఅని నిఘ్రరములాడి, ఇఁకమీఁద ఏమిపడినను ఎత్తుకొనిరండు అని చెప్పెను. అంతట అచేతనతిలకుఁడు అనువాఁడు వెనుకకుఁబోయి దారిలోపడిపోయినగురువుతలపాగా

తీసికొనివచ్చుచు ఎదుట గుఱ్ఱమువేసిపోయినలద్దినెఱ్ఱాడె
 యిదియుగురువులవారి సామ్యేకదాయనియెత్తి పాగాకొంగున
 మూటకట్టితీసికొనివచ్చి గురువుచేతి కిచ్చెను. గురువు ఆలద్ది
 మూటనుచూచి 'ఛీఛీ' యిదియేమని తెచ్చితివి అని అసహ్య
 వడి కోపించుకొనెను. అందుకాశిష్యుఁడైనామీ! ఆజ్ఞాప్రకా
 రముచేసినపనికిగూడమీరు కోపముచేయవచ్చునా, ఇది
 యేమి రానురాను మీకోలువు పొట్టిపోతురాజు కోలువగు
 చున్నది. అనఁగా గురువు చిటునవ్వు నవ్వుచు నేనుచెప్పిన
 మూటకు అట్టియర్థమును దీనితివా? నెబాను! ఎత్తఁదగినది
 యిది, ఎత్తఁదగనిది యిదియునువిచారము ఉండనక్కఱ
 లేదా? అనెను' శిష్యులు అందఱును ఒక్కమాటగా అయ్యా
 అంతటిపతిజ్ఞానముమాకులేదు. మీరునోటిమాటగాఁజెప్పినను
 మాకుఁ జేయుండదు. మీరు వెనుకపడినవస్తువులలో ఎత్తుక
 రాఁదగినవియివియని ఎత్తుకరాఁదగనివియివి యనివ్రాసి
 యిచ్చిన ఆపట్టిచేతఁబట్టుకొని క్రమముతప్పక వెనుకపడ్డవస్తు
 వుల నెల్ల నెత్తుకొనివచ్చెదము అనిచెప్పి గురువుచేతపట్టి
 యొకటివ్రాయించికొని నడవసాగిరి. అంతట తొలు
 నాడు, వానకురిసియున్నందునను త్రోవబంకమట్టినేలగా
 నున్నందునను తడఁబడుచు నడిచివచ్చుచున్న యా కుంటి
 గుఱ్ఱము కాలుజాటిపడెను. తోడనేదానిమీఁదఁగూర్చుండిన
 గురువు ఆ త్రోవవెంబడి గోతిలో వెల్లకిలబడి చచ్చితినిచచ్చి
 తినియని యటవసాగెను. అప్పుడు శిష్యులు అయ్యో! గురువు
 పడెనేయని దుఃఖపడుచు అతిఁడుపడిన గోతియొద్దకుఁపోయి

పాగాధోవతి, ఉత్తరీయము, చొక్కా, తుండుగుడ్డ పావకోళ్ళు తీసికొని ఆయనను దిశమొలతో ఆపల్లమునందు నిలిపి బయలుదేరిరి. అప్పుడు గురువు నన్ను బల్లమునందు పడవేసి నాధోవతి మొదలగువానిని ఎత్తుకొనిపోయెదరే నాగతియేమి అని అడుగఁగా, గురురాయా 'మీరు వ్రాసియిచ్చిన పట్టికను చూచుకొనుడు' అని యుత్తరము చెప్పిరి. అంతట గురువు వారిని బహువిధముల వేడికొని ఎంతవేడుకొన్నను పట్టికలో నుదహరింపనిపని మేము చేయనేరమని శిష్యులు పట్టుగా బలుకఁగా, నేను పడినక ఎత్తుఁడని అప్పుడు వ్రాసియిచ్చి వారిచేత ఎత్తఁబడి నాట్టిసాయంకాలమునకు మెల్లగా వచ్చి మఠముచేరెను.

ఎ ని మి ద వ ది.

గురువును భూస్థానము చేసిన కథ.

గురువు గోతిలో పడినప్పుడు మిక్కిలి శ్రమపడినందున "ఆసనశీతం జీవనాశమ్" అన్నమాట మఱచి నిర్విచారముగా మఠమువచ్చి చేరియు, పిమ్మట జ్ఞప్తికివచ్చినందునీటిపల్లములో పడితిమే ఆసనము శీతమయ్యెనే అని విచారించుచుండి, ఆరాత్రి దేహమాదు నొప్పులు కలుగఁగా నిద్రపట్టక యిటునటు పొరలుచు, వార్ధకదశయందు బురదగోతిలో పడినందున దేహమలసి నొప్పులు కలిగెనని యెంచక, ఆసనము శీతమయ్యెను, ఇంక జీవమున శింపకమానదు అని, మాటికిమాటికి అదిరిపడుచు, తబ్బిబ్బు మాటలాడుచు,

నిటూర్పులువిడుచుచు, ఆరాత్రియంతయు జాగారముచేసి, తెల్లవాటి తమకు సేవచేయవచ్చినశిష్యులనుజూచి, జ్యోస్యుని మాటఫలించెను. ఇదిగోచూడుడు నాదురవస్థ. ఇంక నేను బ్రదుకఁజోను, మీరునాయాసవదలుకొనుఁడు అనెను. శిష్యులును అతనియారాటపాటును, ముఖము అగ్గిదాకియుండుటను, నోటతడిలేకుండుటను, తబ్బిబ్బుమాటలాడుటనుజూచి, చాల దుఃఖించి, ఒకరినొకరునూఱడించుకొనుచు, ఈకనుగుంటలు, ఈపీనుఁగుకళపడినమొగము, ఈదిగ్భ్రమమును, ప్రాణముపోవునట్టివారికిఁగాక ఇతరులకుఁగలుగునా? ఇంక అయ్య గారు పరలోకమునకుఁజోవువారే, అనినిశ్చయించి, స్వామీ గురురాయా! ఇంకమా కేమిబుద్ధి అని ఆయన పాదములమీఁదఁబడిరి. అప్పుడుగురువు బిడ్డలారా! మీరుదుఃఖంపకుఁడు. మీరు శిష్యులయినందుకు నన్నొకపరిశుద్ధప్రదేశమునందు స్థాపించి మీఁదఁకోటకట్టింపుఁడు. ఇంక నాకుగతిమన్నే అనఁగా, శిష్యులుఅదేమిఅట్లాసెలవిచ్చెదరుతగుపాటివైద్యునిఁ బిలుచుకొనివచ్చి తగినమందిప్పించెదము. మందుపుచ్చుకొనుఁడు. అందుమీఁద దైవయత్నము చొప్పునఅగునదికానిండు అనిరి. అందులకు గురువు, ఆసనశీతం జీవనాశమ్, అనుమాట మఱచితిరా, ఇంకనాకుమందులేల మాకులేల? నిన్నపడిన గోళిలో అడుసుసీళ్ళు విశేషముగానుండెను. నేను అందుఁబడితడిసినందున నాయాసము శీతమయ్యెను. అదియుఁగాక మీరుజ్యోస్యుఁడుచెప్పినమాటమఱచి పిమ్మటనాదేహమునందలి యడుసును తోమికడుగుటకై నన్ను స్నానముచేయిం

చితిరి. అదికారణముగా నాకుమరణవేదన కలిగి రాత్రియంతయు నిద్రలేక యారాటపడితిని. ఇంక బ్రతుకాసయెక్కడిది డోరక నన్ను భూస్థాపనముచేయుటకు కావలసినవస్తువులను సిద్ధముచేసికోనుడు అనిచెప్పి దుఃఖించెను.

అంతట శిష్యులు గురువునందుఁగలదుర్లక్షణము. తెల్లనుజూచి యింక యీయనకు చావుతప్పదు అని నిశ్చయించియు అందువలనివిచారమును బయలుపటపక గురువునకు అప్పటికిఁ దగ్గిన యూటమాటలుచెప్పి, ఆయనకుగల మనఃక్లేశమును పోగొట్టఁబ్రయత్నించియు, తమప్రయత్నమునెఱవేఱకపోయినందున మున్నపు వారిమతమునందు జ్యోతిశ్శాస్త్రపండితుఁడై యున్న యచేతనమూర్తికుమారుఁడయిన అసంగతమూర్తి అనువానిని పిలిపించి ఓయి దైవజ్ఞశిఖామణి! మనగురువులవారు గ్రహచారవశముచేత చిత్తస్వాస్థ్యముచెడి సంకటపడుచున్నారు. నీవు వారిగ్రహచారమును చక్కగాఁ పరిశీలించి చెప్పి వారిమనసులోనికలవరమును పోగొట్టుము, అనిచెప్పిరి. ఆజ్యోస్సుఁడు జరిగినవృత్తాంతమంతయుతుదముట్టయడిగి తెలిసికొని, నాగురురాయా! మీ కిప్పుడుకలిగియుండెడి బాధయేమి? జ్వరమా, తలనొప్పియా? లేక ఏమేనిమనసునకొఱతగలిగి యిట్లు సంకటపడెదరా ఆనతియిండు. నేను మీప్రియశిష్యుఁడనేగాని అన్యుఁడను కానుగదా! నాతోశరకవిడిచి సెలవియ్యవచ్చునుగదా! అని పెదవులుఅదరగా అడిగెను. గురువు అందులకుఁదగినయుత్తరముచెప్పటకు మాఱుగా, ఆసనశీతంజీవనాశమ్-అని యూర.

కుండెను. అంతట ఆయనంగతమూర్తి, ఓహో! ఇదియా
సమాచారము. మీరు ఆజ్యోస్యముచేప్పిన బ్రాహ్మణుని:
బట్టుకరండు. నేనువానికి ఆసనోష్ణమును జీవనాశమును అగు
నట్లు చేసెదను. అసనమేమి? శీతమేమి-జీవమేమి? నాశమేమి-
ఇదిపట్టిమోసపుమాట. వానినిప్పుడు నాయెదుటికి పిలుచు
కొనిరండు, రోకటిపూజచేసిపంపెదను. అంతటితో ఆదో
షముతోలగిమనఅయ్యగారి మనోవ్యధతీరును. అనఁగానే,
గురువు కొంచెముకలపరముతీటి రోకటిపూజఅనఁగానేమి?
ఆపూజయొక్క మర్యాదయెట్టిది? ఇట్టిపూజయొకటిగలదని
నేనెన్నడునువిన్నదిలేదే? దానిసంగతికొంచెము చెప్పము
అని యడుగఁగా అసంగతమూర్తిచెప్పఁ దొడఁగెను.

ఒకయూరిలో నొక శివభక్తుఁడుగలఁడు. వానికిజంగా
లకు అన్నముపెట్టుటయందు మిక్కిలిప్రీతి. కనుకవాఁడు ప్రతి
దినము తెల్లవాటిలేచి కాశీరామేశ్వరపుబాటవెండికూర్చుండి
వచ్చుచుఁబోవునునుండు జంగాలనెల్లను ప్రార్థించి యింటికిఁ
బిలిచుకొని వచ్చుచుండును. వానిపెండ్లామిట్లుఎడతెగక
తిండికివచ్చుజంగాలకువండిపెట్టిపెట్టి పెనిమిటిమాటమీఱలేక
సంకటపడుచుండి, ఒకనాడు ఒకయుపాయముపన్నెను. ఏమ
నఁగా, తనమగఁడు ఎప్పటివాడుకచొప్పున బాటవెంబడి
గూర్చుండియుండఁగా, ఒకజంగమువానికిగనఁబడెను. వాడు
ఆజంగమును జూచినమాత్రముచేతనే తటాలునలేచిమీది
యుత్తరీయమును నడుమునజట్టుకొని సాగిలఁబడిదండముపెట్టి,
స్వామీ, జంగముదేవరా! 'నేడు మాయింటికివచ్చి భిక్షుతీసి

కొనదయసేయుఁడు, అని ప్రార్థించెను. ఆజంగమందులకు ఒప్పుకొని మీయిల్లుఎక్కడపోదము రమ్మనగా, వాఁడు తన యిల్లుగుఱుతు చెప్పి మీరుముందుపోండు నేనుకొంచెముసేపు తాళివచ్చెదను. నేను ఇల్లుచేరునంతలో వంటచేసిపెట్టుమని మాయింటిదానితోఁ జెప్పుఁడు. అని చెప్పిపంపెను అందులకు ఆజంగము సంతోషించివాఁడుచెప్పినగుఱుతువలన వాని యిల్లుఫలానిదని తెలిసికొనిపోయి వానిపెండ్లాముపలానిదని తెలిసికొనిపోయి వానిపెండ్లాముతో 'అమ్మామీయింటి యాయన బాటివెంబడినుండినన్నుఁ బంపినాఁడు. ఆయన కొంచెముసేపుతాళివచ్చెదను, వచ్చునంతలో వంటచేసిపెట్టు, మని నీతోఁజెప్పుమన్నాఁడు.' అని చెప్పెను. అదివిని యాయిల్లాలు ఇతఁడెన్నడు మాయింటికివచ్చినవాఁడుకాఁడు. ఈ జంగముల రాయిడి తప్పించుకొనుటకిదిసరియైనసమయము అనియోచించి అయ్యాజంగముదేవరా! రండు అని పంచతిన్నె మీఁద చావపఱచి కూర్చుండఁబెట్టి, ఇంటిముందటిచావడి చక్కఁగా చిమ్మి అలికిముగ్గుపెట్టి, స్నానముచేసిమడుగుచీర కట్టుకొని పరిశుద్ధముగాఒకరోకలితెచ్చి చావడిలోనుంచి దానికి పసుపువిబూదిపూసి కుంకుమబొట్టుపెట్టి ముమ్మారు ప్రదక్షిణముచేసిమ్రొక్కి, మంత్రములుచెప్పదానివలె 'నోటగొణ గొణయని గొణగుచు పువ్వులతో పూజఁజేసి, పిమ్మటరోకలి తుడిచి యెప్పటితావునఁబెట్టెను. ఆవచ్చియున్న జంగము నదంతయుచూచి, అమ్మాయిదియేమిపూజ ఇట్టిపూజచేయఁగానేనెక్కడనుజూచినదిలేదు, అనఁగా, ఇంటియాపె, దేవరా!

ఇదిమూయిలువేలుపు. ఇట్లు దీనిప్రతిదినముఅతిథియింటికిరాఁగానే నేను పూజించుచుందును. అని, అంతట ఈవిశేషపూజ వలనిప్రయోజనముమూయింటియాయనరాఁగానేమీకుఁజక్కగాఁ దెలియవచ్చును. అనితనలోతానుమెల్ల గాఁజెప్పికొనుచు వంటసాలప్రలేశించెను. ఆమాటలు చెవినిపఁవగానే జంగము దేవరః ఔరా! ఎంతప్రమాదమువచ్చెను. అనిగ్రుక్కుమిక్కుమనక మెల్లగాలేచిపాణిపోయెను మఱికొంతసేపటికి ఇంటి వాఁడువచ్చి నేనుబంపినజంగముదేవర యెటుపోయెననిభార్యను అడుగఁగా, ఆపె, సెబాను! నేడుమంచిజంగమునుబంపితిరి, అతఁడు ఇంటికివచ్చి రాకముందే పిల్లా! రోఁకలితెమ్మని యడిగెను. అతని తలఁపు ఇట్టిది యని తెలియనందున నేను రోఁకలి యియ్యక, మాయజమానుల యుత్తిరువులేక నే నెవరికినివనస్తువు నిచ్చునట్టివాడుక లేదు వారురాఁగానేవారిని అడిగియిచ్చెదనుఅనిచెప్పి, పంచతిన్నెమీఁద చాపపటచి కూర్చుండుండు అని చెప్పితిని అందులకు అతఁడుకోపించుకొని మూత్రిప్సచు వెడలిపోయెను. నేనుఏమిచేయవచ్చును? అనిచెప్పెను అంతట ఆగృహస్థుఁడు, ఓసివెట్టిదానా! అర్థముప్రాణము ఆచార్యాశీసము అన్నట్టు మనయింటగలవస్తువులన్నియు జంగముదేవరలవేకదా వారికి ఇది. ఇయ్యరాదు ఇది యియ్యవచ్చును. అనునియమ మెక్కడిది, అనిరోఁకలియెత్తిచేతఁబట్టుకొని ఆజంగమునువెదకువాఁడై రాజమార్గమున వెడలెను. ఆబాటవెంబడి ఒకయింటివాకిట గూర్చున్నజంగము వీనినిజూచి, అయ్యో! వెడితినే ఈకూరుండు అతిథిపూజ నెపముపెట్టి యెందఱినోజం

గాలను రోకటికి బలియిచ్చుటగాక నన్నుఁగూడ తలపగులఁ
గొట్టి రోకటిపూజపూర్తిచేయవచ్చుచున్నాడే, అని మొఱ
పెట్టుచుపరుగెత్తసాగెను. గృహస్థుఁడు ముసలివాఁడై నందున
వెంబడించి పరుగెత్తిపట్టజాలక, ఓజంగముదేవరా! జంగము
దేవరా! ఏలపాటిపోయెదవు? ఈరోకలిపుచ్చుకొని నన్ను
కృతార్థునిజేయుము అని గట్టిగాఱచిచెప్పియు అతడు వెనుక
తిరిగిచూడక పాటిపోవుటనుచూచిఅయ్యో! నేనునాయింటిదాని
యజ్ఞానముచేత శివభక్తులకు దూరస్థుఁడనయితినేయని దుఃఖప
డుచుఁదనయింటికిఁబోయెను. నాటనుండి 'రోకటిపూజ'యను
మాట లోకమునందుఁబ్రసిద్ధమయ్యెను. కనుక ఆజ్యోనము
చెప్పినబ్రాహ్మణునికి రోకటిపూజజరగించినపక్షమున అతనికే
గాక మీకుఁగూడ అసనోష్ణముకలుగును. మీరుచెడక మను
దురు, అనగా, పరమానందగురువు పకపకనవ్వి నీకు అసంగ
తుఁడుఅను పేరుసార్థకముగాని వ్యర్థముకాదుఅనెను. అంతట
అసంగతుఁడు గురువునుజూచి స్వామీ! నేనుచెప్పినమాట పరి
హాసముగానెంచవలదు. ఆబ్రాహ్మణుఁడు చెప్పినమాటవల్ల నే
కదా మీకింతకలవరముపుట్టెను. ఆమాటయొక్క అర్థమును
చక్కగావిచారించునెడ ఏకారణమునులేకయే ఆసనము శీత
మయినజీవము నశింపవలెగాని నీళ్లలోనుబురదలోనుపడినప్పు
డును స్నానముచేసినప్పుడును నీళ్లుపోకిశీతము కలిగినయెడ
జీవమునశింపఁగూడదు. ఆసనము నీళ్లుపోసినప్పుడుఁగూడ ఉష్ణ
ముగానుండుడ స్వాభావికమగు నేనిదిసరియనవచ్చును. అట్లుం
డదు కాబట్టి ఈకలవరమునుమానుఁడు. ఇకమీఁదఁబ

డుగాని తడితగులకయే ఆసనము చల్లఁబడిన పక్షమున జీవనాశ
నము అగునని నిశ్చయింపుఁడు. అని అసంగతుఁడు ధైర్యముచే
ప్పఁగాగురువు కొంచెము ధైర్యము తెచ్చికొని దేహమునందు
లేవను కూర్చుండను తగుపాటి సత్తువ కలుగఁగాపండుకొన్న
తావునుండి లేచిపోయి భోజనముచేయను, వచ్చినవారితో
నెమ్మదిగా మాటలాడను, శక్తి కలవాడాయెను.

పిమ్మట ఒకనాటి అర్ధరాత్రమునందు గొప్పవానయొ
కటికురిసి పరమానందగురువు పండుకొనియున్న తావునందు
ఉరిసినందున ఆయనయాసమునకు సరిగా కొన్ని నీటిబొట్లు
పడి తడిసి చల్లదనముకలిగెను. ఆయన నిద్రలోఉరుపు నీళ్లు
పడినసంగతి తెలియక ఉలికిపడిలేచి ఆసనమునుతాకిచూచు
కొని, అప్పుడు నిమిత్తములేకయే ఆసనము శీతమయ్యెను
కాఁబట్టి యింక జీవనాశమగుటతప్పదు, అని చింతాక్రాంతు
డయి అసంగతి తనశిష్యులకుఁ దెలియఁజేసెను. శిష్యులును
అందులకు కారణము ఇదియని యూహింపలేక జీవనాశకాల్ప
మగుటచేతనే ఆసనముశీతమయ్యెనని నిశ్చయించి, అయ్యో
గురురాయా! పోయెదవా? అని గొంతెత్తి పెద్ద పెట్టున ఏడువ
సాగిరి. ఆయోధ్యునువిని యిరుగుపెరుదులనుండు జనులనేకులు
వారిని చూడవచ్చిరిగాని వారును వీరితోపాటువారే యయి
నందున కారణమును ఊహింపనేరకదుఃఖించువారైరి. అట్లు
ఎల్ల వారునుచింతాక్రాంతులగుటఁబట్టి గురువునకు కాలమునకు
కలాహారములు అందక దేహమునందు ఆరాటము హెచ్చు

గా ఎవరు ఏమియడిగినను, 'ఆసనశీతం జీవనాశ' మనుటతప్ప వేఱుమాటలేక యుండెను.

అంతట శిష్యులందఱును అయ్యో! దైవముచిరకాలము మనలను సంతరించిన గురువునెడఁబాపెనే. ఆ ప్రాణము కొంచెము పోయినప్పుడు మనము ఏమిచేసినను వారు తెలిసికొని సంతోషింపఁబోరుగదా! వారికిబాత్తిగా తెలివితప్పకముందే మనము చేయగలకార్యములుచేసేత్వప్తిపొందింపక పోయిన వీరిఋణము మనకెట్లుతీయనుఅని యేడ్చుచు, శవరథమును అలంకరించి తెచ్చి గురునియెదుటఁబెట్టి. స్వామీ! దీనిమీఁదనా మీఁదికి యూరేగఁబోయెదరుఅనుచు, నొక పెద్ద తొట్టి తీసికొనివచ్చి దానినిండా నీళ్లుచేడిపోసి అందులో గునువునుదింపి తలాఒకతట్టు అణచిపట్టిదేహమును తోమికడుగసాగిరి. గురువువృద్ధుఁడుగనుకను నలుగురు నాలుగువైపులను బట్టి నీళ్ళలోముంచి అదిమిపట్టితోముటచేతను ఊపిరితిప్పుకోఁజాలక ప్రాణములనుత్యజించెను. కనుక తెలివిమాలినవారు తమకుదామే లేనియాపదలను గలుగఁజేసికొని హింసపడిచచ్చెదరు.

అట్లునిర్బంధముచేత ప్రాణములువిడిచినయాగురువును శిష్యులు చక్కగాస్నానముచేయించి వస్త్రమాల్యాదులచేత అలంకరించిశవరథముమీఁదఁబెట్టి "ఆసనశీతంజీవనాశమ్" అని చెప్పుచు మతము వెంబడిపూలతోఁటలోనికిఁబోయిఒకతావున పల్లముత్రవ్వి పూడ్చివేసిరి.

స్త్రీధర్మ రత్న భాండాగారము

పాక శాస్త్ర సహితము, స్త్రీల జాతకపద్ధతి, స్త్రీ సాముద్రికము
మున్నగు అనేక విషయములు కలది. వెల రు 3 0 0

మాతృసందర్శనము

అనుతాపము, పుత్రశోకము, తుదావేదనము, శాంతి సందేశము
అను శీర్షికలు కలవు. రు 0 12 0

చమత్కార చింతామణి

అను జ్యోతిశ్శాస్త్రము భట్ట చారాయణాచార్య కృతము. ఆంధ్ర
తాత్పర్య సహితము. ప్రతి 1-కి వెల రు 0 10 0

మానవధర్మ చంద్రిక

మహారాష్ట్ర గ్రామీణులకు రేమనవుడు దినచర్య, ఋతుచర్య ఎట్లు
జరుపుకొనవలసిన విధులను గాత్రలిషేష త్తము గ్రంథము. వెల రు 3 0 0
అభాగిని

తత్వము ప్రకాశమైన పద్యకావ్యము. వెల రు 1 0 0

చిత్రపూర్ణిమ

(480 పేజీలుగల అద్భుతమైన నవల)

ఈ చిత్రపూర్ణిమ యాంగ్లేయ కథానికనుండి గైకొని, త త
దుచిత కథా సంవిధానములను గల్పించినది. పాత్రాభిదానములు కల్పిత
మేము. భాష సరళ శైలిలో, వాడుక పదములతో వ్రాయబడినది.
విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు వ్యాసరచనలకు పాత్రముగానుండవలెను.
వెల రు 5 0 0

ఇప్పటి ఆంధ్ర దేశము

ఇందు ఆంధ్రదేశపు పూర్వచరిత్ర 1850 నుండి 1955 వరకు క్లుప్త
ముగా కులభ శైలిలో బాలరకు, పెద్దలకు దెలియునట్లు వ్రాయబడినది.
వెల రు 0 8 0

బాలల రామాయణం

బాలురకు యువయుక్తముగా, శులభశ్చైలితో రామాయణమును పూరిగా చిన్నచిన్న అధ్యాయములుగా జననమునుండి పట్టాభిషేకము వరకు వచనముతో ముద్రించబడినది. వెల రు 0 12 0

ఆంధ్ర చినబాలశిక్ష

అక్షరబోధనుండి, చిన్న గేయములు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు, మరియు అనేక విషయములు, శులభశ్చైలిలో కూర్చబడినది. రు 0-12-0
బొమ్మల బాలనిఘంటువు

ఇందు తెలుగు, అంగ్లేయ, హిందీల అక్షరములతోను, బొమ్మలనుండి నేర్పు విషయములు శులభశ్చైలితో నేర్పు నిఘంటు. వెల రు 1-0-0
గోపన్న (అను రామదాసు కథా సంగ్రహము.)

గోపన్న జీవిత చరిత్రయు, భద్రాచలములోని శ్రీరామాలయమును కట్టి అష్టకప్పముల, బాధలకు గుఱియై, హైద్రాబాద్ నవాబుపెట్టిన బాధలను వోర్చి నవాబుకు, తనకు శ్రీ శీతారామలక్ష్మణుల దర్శనముచే విముక్తి పొందిన భక్తిరస గ్రంథము. వెల రు 1-0-0

ఆంధ్రజోరి

కోర్టు, పాకెట్, జమ్ అను మూడు సెజులలో ముచ్చటైన టైండుతో మంచి కాగితములమీద అచ్చువేయబడుచు మంచి ప్రచారములో నున్నవి. ఆంధ్రాభిమానులందరు ఆదరింపదగినవి.

వ్యాపార నియమాలు

పుస్తకములు తెప్పించుకు నెడివారు పుస్తకము వెలులుకాకపోనేటి, ప్యాకింగు ఆధనముగా కట్టపలసి యుంటుంది. వర్తకులకు భారీగా కమీషను శోయగలము.

(ఇతరల గ్రంథములన్నియు సమకూర్చి గూడ పంపగలము).

విలీనము:

ఆంధ్రపబ్లిషింగ్ హౌస్

వేపేరి, మదరాసు 7.

అలంకార ప్రాయ మైన

అత్యుత్తమ గ్రంథాలు

శ్రీ మద్రామాయణము

(ప్రతిపద అంధ్రటికా తాత్పర్య విశేషార్థ సహితము)

బాలకాండ (రాయల్ సైజు) 2-8-0

సుందర కాండ. (రాయల్ సైజు) 7-0-0

యుద్ధకాండ (2 సంపుటలు) డిటా 16-0-0

పాండురంగ మాహాత్యము

శ్రీకృష్ణ దేవరాయ సభాత్మికారులైన అష్ట దిగ్గజములలో
కొకడని పేర్కొనబడినవాడగు, తెనాలి రామకృష్ణ మహాకవి వర్యు
నిచే రచియింపబడినదై, “పాండురంగసుకవి పద్యంబు హరువును”
అనునట్లు పద సందర్భమునను, వర్ణనావైలక్షణంబునను నిరుపమానంబై
కాఘ్యతరకవిత్వ శైలిగలదై విలసిల్లు “పాండురంగ మాహాత్యము” అనఁ
బడు పద్యకావ్యము లఘు టీకతో రాయలు సైబాన గజా కాగితముమీద
ముద్రిత మైనది. వెల రు 4 8 0

పద్మపురాణే ఉత్తరఖణ్డే

సంస్కృత పద్య పురాణములోని నిరుపది తొమ్మిదవ యధ్యాయము మొదలు అరువదియవ అధ్యాయము వరకు గల గ్రంథము యావత్తు
చేర్చబడినది. తెనుగుతాత్పర్య మియ్యబడినది. వెల రు 4 0 0

అంధ్రసాహిత్య సర్వస్వము

శ్రీ కొట సోదరకవుల తెల్లకు-తెల్లు నిఘంటువు. ఇది పాతకాల,
కళాకాల,విద్యార్థులకు విశేషముగా నుపకరింపఁ గలదు. వెల రు 5 0 0
కనిస్తోత్రము

ఇందు శనిపారాయణ విధానము కలదు.

వెల రు 0 3 0

వేలిముద్ర

హండురైటింగు ఎక్స్‌పర్టు ఐన కే. యస్. రామమూర్తి గారు రచించినది. మదరాసు హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి గా. శ్రీ. పి. వి. రాజమన్నారు గారు తొలిపలుకు వ్రాసి యున్నారు. వెల రు 10 (సంగీతానంద రత్నాకరము)

దీనిపేరు స్వరజ్ఞాన ప్రదీపము. సంగీత సాహిత్య విద్యద్వితంమలగ క్రిమాన్ తెన్మతం వేంకటనరసింహాచార్యులు, వేంకట వరదాచార్యులు గాత్ర చే రచియింపబడినది. వెల రు 18 (పరమానంద గురుశిష్యుల కథలు)

కులభక్తైలిలో బాలురకు, వృద్ధులకు కనువిప్పును కథానామక హామ. వెల రు 0-12-

బృహదైవ్య రత్నాకరము

ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షము అనేడి చతుర్విధ ఘోషారముల సాధించుటకు శరీరారోగ్యము ముఖ్యము. అట్టి ఆరోగ్యము అపహసించునవి రోగములు. అట్టి రోగశమనోపాయములు ఒక్క ఆయర్వేద బౌద్ధ ప్రక్రియలరూపముననే కాకుండ దాన, నవగ్రహములు, హోమములు, మున్నగువానివలనకూడ సమకూర్చుకొనునట్టి విషయమును చెప్ప గ్రంథము. వెల రు 6 0

శ్రీ బాలకము

ఋతు ఫలాధ్యాయ సహితము విమర్శించినది. రు 0 12

స్వరచింతామణి (స్వరశాస్త్రము)

అను నామాంతరముగల స్వర శాస్త్రము. ఆంధ్ర తాత్పర్యకావయోగ శాస్త్రము. అనేకమైన అపూర్వ విషయములు కలవు. 1 12 లఘుజాతము.

అను నామాంతరముగల శ్లోకశాస్త్రము. రు 0 14

